

GENERATIONSSKIFTE I EJENDOMSSKABER

CHANGE OF CONTROL IN REAL ESTATE COMPANIES

Thomas Riel Andreasen – studienr. 20160022

Vejleder: Anders Larsen

**AALBORG
UNIVERSITET**

KANDIDATSPECIALE

på Aalborg Universitets cand.merc.aud.-studie om de forskellige muligheder i forbindelse med planlægning og gennemførelse af et generationsskifte. Kandidatspecialets fokus er lagt på de skattemæssige konsekvenser, som ejere af ejendomsselskaber kan stå overfor ved et generationsskifte.

TITELBLAD

7. juni 2022

Uddannelsessted	Aalborg Universitet – AAU
Studie	Revision (cand.merc.aud.)
Semester	Efterår 2021 - forår 2022
Opgave	Kandidatspeciale
Vejleder	Anders Larsen
Dansk titel	Generationsskifte i ejendomsselskaber
Engelsk titel	Change of control in real estate companies
Afleveringsdato	7. juni 2022
Sidetæl	70 sider inkl. forside, titelblad, indholdsfortegnelse og litteraturfortegnelse
Normalsider	54 normalsider (128.603 anslag) ekskl. forside, titelblad, indholdsfortegnelse og litteraturfortegnelse

Thomas Riel Andreasen

ANVENDTE FORKORTELSER

Love

ABL	Aktieavancebeskatningsloven
BAL	Boafgiftsloven
EVL	Ejendomsvurderingsloven
FUL	Fusionsskatteloven
LL	Ligningsloven
PSL	Personskatteloven
SEL	Selskabsskatteloven
SL	Statsskatteloven
SLL	Selskabsloven

Lovforkortelserne følger Den Juridiske Vejlednings forkortelser.

Øvrige

A/S	Aktieselskab
ApS	Anpartsselskab
SR	Skatterådet
LSR	Landsskatteretten
DBO	Dobbeltbeskatningsoverenskomst

INDHOLDSFORTEGNELSE

ANVENDTE FORKORTELSER	3
INDHOLDSFORTEGNELSE	4
ABSTRACT.....	6
1 INDLEDNING.....	7
1.1 Indledende betragtninger	7
1.2 Problemformulering	8
1.3 Afgrænsning	9
1.4 Metodik.....	9
1.4.1 Metodiske overvejelser	9
1.4.2 Retskilder.....	10
2 PLANLÆGNINGEN AF ET GENERATIONSSKIFTE	11
2.1 Pengetanke og succession	11
2.1.1 Virksomhedsbegrebet – hvordan defineres en virksomhed?.....	11
2.1.2 Hvornår defineres virksomheden som en pengetank?	12
2.1.3 Muligheden for at anvende successionsreglerne	15
2.2 De forskellige overvejelser forud for generationsskiftet	16
2.2.1 Generationsskiftebegrebet.....	16
2.2.2 Generationsskiftet kræver forskellige hensyn.....	16
2.2.3 Opsummering af de forskellige overvejelser forud for generationsskiftet.....	20
2.3 Omstrukturering som led i generationsskiftet	21
2.3.1 Aktieombytning som led i generationsskiftet	22
2.3.2 Fusion som led i generationsskiftet.....	28
2.3.3 Spaltning som led i generationsskiftet.....	34
2.3.4 Tilførsel af aktiver som led i generationsskiftet.....	39
3 GENNEMFØRELSEN AF GENERATIONSSKIFTET	43
3.1 Værdiansættelse af generationsskiftet	43
3.1.1 Værdiansættelsen af fast ejendom.....	44
3.1.2 Værdiansættelsen af aktier og anparter	47
3.1.3 Kort om værdiansættelsen af goodwill	49
3.2 A/B-modellen som generationsskiftemodel	50
3.2.1 Retten til forlods udbytte	51
3.2.2 Forrentning af forlods udbytte	52
3.2.3 Anvendelsen af A/B-modellen.....	52
3.2.4 Opsummering af A/B-modellen	54

3.3	Generationsskiftets overdragelse – som gave eller som bo	55
3.3.1	Gaveafgiften ved generationsskifte i levende live.....	56
3.3.2	Boafgiften ved generationsskifte efter død.....	59
3.4	Finansieringen af generationsskiftet.....	62
3.4.1	A/B-modellen	63
3.4.2	Finansiering via gældsbrief og delvis gave.....	63
4	KONKLUSION	65
5	LITTERATURFORTEGNELSE	68

ABSTRACT

This master thesis contains an assessment and analysis of the current state of law concerning the transfer of shares to e.g., the shareholder's next of kin, under Danish law. The topic for the share transfers is generational change with a focus on shares in Danish real estate companies.

The principal purpose of this thesis is to examine the elements to consider before a transfer of shares and how to structure the company, as well as how to handle the different tax liabilities and in what manner the Danish tax laws are interpreted by the Danish tax authorities and the Danish Courts.

A generational change can be a long process, which requires many thoughts, considerations, and timely planning. The human factors play an important role in the planning of a change of control between the old and young generations, but economic factors and taxation are important for most shareholders as well.

Taxation in Denmark is high compared to most other countries, and for economic reasons, tax optimisation is a significant matter for most. Historically, there has been reasonable tax options for shareholders of companies conducting business in production and sales, and there still are.

However, companies generating earnings from capital investments, which also includes rental income from properties, are cut off from using the general option for tax succession in the transferer's cost of shares in his or her company.

Though it is possible to transfer shares to a next of kin by other options, the expense of taxes and other charges are high. The liquidity requirements highly affect the possibilities for further operating the property businesses and for conducting further investments in green advancement and other enhancements in properties in Denmark.

Early consideration and structuring of ownership for the successors in the family is highly important to retain as much of the Danish real estate companies' earnings in the investments already made.

A wide variety of restructuring models are possible to apply in Denmark. In this master thesis, I seek to discuss and analyse the variety of possibilities when planning and executing a generational change by including options to restructure and perform changes in ownership with deferred taxation, as well as what to be aware of, when the transfer of shares is completed.

Gifts and inheritance are also liable to taxation in Denmark, and there is offered no possibilities to defer taxes, when the company's main purpose is capital investments. So, what do you do, when you want to transfer shares to your successor of a Danish real estate company?

1 INDLEDNING

1.1 Indledende betragtninger

De danske ejendomsvirksomheder beskæftiger ifølge brancheorganisationen EjendomDanmark samlet set mere end 100.000 personer i fag knyttet direkte til ejendomsbesiddelserne, og omfatter bl.a. arbejde og stillinger i ejendomsadministration, vedligeholdelse af bygninger og servicering af lejere. Af den samlede arbejdsstyrke i ejendomsbranchen, er ca. 60 pct. af de ansatte tilknyttet de 3-4.000 familieejede ejendomsvirksomheder, der findes i Danmark.¹

Besiddelse af fast ejendom rimer for mange på store formuer, og beskatningen af disse formuer har længe været i fokus. Særligt generationsskifte har i skattemæssig kontekst været genstand for politisk- og offentlig interesse i de seneste år.

For de nære slægtninge, skulle gave- og boafgiftssatsen, indtil lempelsen af generationsskifteskatten i 2017², betales med 15 pct. af det modtages værdi. Lempelsen af beskatningen medførte en gradvis sænkning fra 15 til 5 pct., ved generationsskifte af erhvervsvirksomheder, og derigennem opstod en gunstig mulighed for yderligere investering ved binding af kapital i virksomhederne.

Lempelsen har imidlertid ikke haft en betydning for landets ejendomsvirksomheder. Disse omfattes nemlig ikke af muligheden for at anvende successionsreglerne ved et generationsskifte³, da driften af ejendomme anses som værende passiv kapitalanbringelse⁴. Et begreb, der blev indføjet i loven ved samme ændring som afgiftslempelsen. Siden er den nedsatte afgiftssats fjernet igen.⁵

Ejendomsudlejning- og drift er for den indviede et ofte tungt apparat, der kræver store investeringer og megen finansiering og tidsforbrug. Høj aktieavanceskat hos overdrageren i kombination med gave- eller boafgift hos modtageren belaster likviditeten, og stiller krav til, at de næste drivere er planlagt i rigtig god tid.

¹ Pjece; EjendomDanmark; Løs udfordringen om generationsskifte for familieejede ejendomsvirksomheder.

² Ved L 2017-06-08 nr. 683 (nedsættelse af bo- og gaveafgiften ved generationsskifte af erhvervsvirksomheder.)

³ Successionsreglen findes i ABL § 34, stk. 1.

⁴ *Passiv kapitalanbringelse* defineres også som såkaldte "pengetanke", hvor mere end 50 % af enten virksomhedens indtægter, opgjort som et gennemsnit af de seneste 3 regnskabsår, hidrører fra udlejning af fast ejendom eller besiddelse af værdipapirer m.v., eller værdien af virksomhedens udlejningsejendomme, værdipapirer m.v. gennemsnitligt over de seneste 3 år har udgjort mere end 50 % af virksomhedens aktiver.

⁵ Ved L 2019-12-27 nr. 1589 (ensartet bo- og gaveafgift ved generationsskifte)

Likviderne, der skal stilles til at betale skatter og afgifter, skal jo findes et sted – og det vil ofte være i ejendommenes friværdier. Den store kapitalbinding, der følger af ejendomsinvesteringer, tilbagelader i mange tilfælde ikke en lettilgængelig betalingsevne til skatter og afgifter, når det naturlige tidspunkt for videreoverdragelse af stafetten til den yngre generation byder sig.

Det kræver tid og nøje planlægning at løse det ufravigelige puslespil, der opstår, inden tidspunktet for generationsskiftet oprinder i de danske, familieejede ejendomsvirksomheder. Hvordan, er langt fra et generelt spørgsmål for den enkelte virksomhed og den enkelte familie. Netop, hvordan man kan løse dette puslespil, der ikke indeholder et entydigt billede for hverken den, der lægger brikkerne, eller den der kigger på, er dette kandidatspeciales centrale spørgsmål.

1.2 Problemformulering

Et generationsskifte byder på mange overvejelser, særligt i skattemæssig henseende, hvorfor planlægningen før gennemførelsen er af stor betydning. Kandidatspecialets problemformulering lyder:

Hvordan planlægges og gennemføres et generationsskifte i et ejendomsselskab?

Problemformuleringen suppleres af følgende fire, uddybende underspørgsmål:

1. Hvilke overvejelser bør gøres forud for et generationsskifte?
2. Hvilke muligheder findes der, for at omstrukturere virksomheden forud for et generationsskifte?
3. Hvordan kan skattereglerne påvirke et generationsskifte?
4. Hvilke særlige udfordringer findes der for ejendomsselskaber ved et generationsskifte?

1.3 Afgrænsning

Kandidatspecialet er afgrænset til at omfatte den skattemæssige behandling af et generationsskifte. Behandlingen henses til skifte i levende live, men der sker ligeledes få inddragelser i relation til generationsskifte ved død, da det er vurderet at tjene diskussionen af det mest optimale generationsskifte i relation til skatte- og afgiftsbetaling.

Der vil inddrages elementer fra den skattemæssige lovgivning om bl.a. aktieombytning, spaltning, tilførsel af aktiver samt fusion, som relaterer sig til virksomheder, der allerede drives i selskabsform. Ejendomsvirksomheder, der drives i personlig form, afgrænses derved fra specialet, hvorfor generationsskifte af den personlige virksomhed og virksomhedsomdannelse som led i generationsskiftet ikke omfattes.

Fokus er lagt på ejendomsvirksomheder i selskabsform, og som i udgangspunktet falder under definitionen for pengetanke. Sådanne pengetanke har ikke mulighed for at anvende reglerne om skattemæssig succession, hvorfor successionsbegrebet alene kort beskrives for læsers forståelse af betydningen i og relationen til et generationsskifte.

Al skattelovgivning baseres på danske virksomheder med danske ejere, som er fuldt skattepligtige til Danmark.

Der inddrages elementer fra boafgiftsloven i en sontring om gave- og boafgiftens betydning i planlægningen af overdragelsen mellem generationerne. Selve arveretten og den følgende lovgivning afgrænses for inddragelse i specialet.

Hvor det er relevant for forståelsen at inddrage f.eks. regnskabsmæssige begreber, værdiansættelsesbegreber og lignende gøres dette.

1.4 Metodik

1.4.1 Metodiske overvejelser

Kandidatspecialets hensigt er at danne et billede af, hvad gældende ret aktuelt er ved planlægningen og udførelsen af et generationsskifte i Danmark.

Kandidatspecialet er en retsdogmatisk afhandling, der ved besvarelsen og analysen af problemformuleringen søger at fortolke gældende ret i Danmark.⁶ Der opstilles ikke teser,

⁶ Hansen, Lone L. & Werlauff, Erik; Den juridiske metode, 1. udgave, 2016, s. 247

hypoteser eller arbejdshypoteser. Der er med et retspositivistisk udgangspunkt anvendt gængs juridisk metode i behandlingen af de relevante retskilder.⁷

Resultatet af kandidatspecialets fortolkning af gældende ret bør ikke stilles i forhold til, hvordan fremtidige afgørelse dømmes af de danske domstole, men derimod fremvise den teoretisk gældende ret.

1.4.2 Retskilder

Der vil i nærværende afsnit ikke redegøres generelt for retskilder, men alene de anvendte retskilder i kandidatafhandlingen. De overordnet anvendte retskilder i dette kandidatspeciale omfatter den skrevne lov, som for specialet har særlig relevans i skattelovgivningen. Disse lovbestemmelser har i udgangspunktet forrang for øvrige retskilder, dog med undtagelse af Grundloven, som andre love ikke må være i strid med.

De ejendommelige- og komplekse forhold, der findes i alle generationsskifter kan dog ikke alene fortolkes i henhold til den skrevne lov. Derfor findes det centralt at anvende retspraksis som grundlag, og som et bærende element for specialets analyse af gældende ret i generationsskiftet af ejendomsselskaber.

Om retspraksis er det gældende, at Skatterådets afgørelser (administrativ praksis) og domstolenes domme (domspraksis) alene finder virkning i konkrete sager mellem de givne parter. Afgørelser og domme kan dog også medvirke til at fastlægge ny lovgivning eller nye regler, eller til at fastslå en retstilstand, der kan have betydning for fremtidige sager. Fremtidige sager, der udtrykker væsentligt samme retstilstand vil have en konsoliderende effekt for betydningen og belysningen af gældende ret. Sager om generationsskifte af ejendomsselskaber eller værdiansættelsen i forbindelse med et generationsskifte, vil ofte indeholde en afvejning af mange og typisk komplekse særegne hensyn, hvorfor det kan være udfordrende at finde entydige mønstre i retspraksis, og følgende gældende ret.

⁷ Hansen, Lone L. & Werlauff, Erik; Den juridiske metode, 1. udgave, 2016, s. 19

2 PLANLÆGNINGEN AF ET GENERATIONSSKIFTE

2.1 Pengetanke og succession

Inden planlægningen af et generationsskifte startes, er det af stor betydning at fastslå, hvilken type virksomhed, der er tale om. Der er nemlig stor forskel på anvendelsen af reglerne afhængigt af, om virksomheden defineres som en aktiv erhvervsvirksomhed eller om virksomheden anses som bestående i passiv kapitalanbringelse.

2.1.1 Virksomhedsbegrebet – hvordan defineres en virksomhed?

Genstanden for et generationsskifte er i udgangspunktet en virksomhed, uanset det tilfælde, at denne drives aktivt med det daglige ansvar, f.eks. via en direktørpost, eller i mere passiv forstand ved f.eks. at have en direktør ansat. Indledningsvist vil jeg definere virksomhedsbegrebet med afsæt i SKAT's definition på selvstændig erhvervsvirksomhed. Der sondres heri ikke mellem de fysiske- eller juridiske strukturer, man kan indrette virksomheden via og efter.

Definitionen på egentlig selvstændig erhvervsvirksomhed findes ikke direkte nedfældet i den danske skattelovgivning, men begrebet opstår ved nævnelse af eksempler⁸ og via omfattende praksis for området. De generelle karakteristika for selvstændig erhvervsvirksomhed er:

- at der for egen regning og risiko udøves virksomhed af økonomiske karakter med det formål at opnå et økonomisk overskud.
- at aktiviteten udøves nogenlunde regelmæssigt gennem en længere periode, og i et omfang, der ikke er underordnet.

Indkomsten fra udlejning af fast ejendom anses som hovedregel for at være omfattet af selvstændig erhvervsvirksomhed, og beskatning finder derfor sted.⁹

Efter vedtagelse af lov 2017-06-08 nr. 683 om ændring af boafgiftsloven og forskellige andre love, blev udlejning af fast ejendom redefineret som værende passiv kapitalanbringelse, om end opfattelsen i skattemæssig forstand i relation til generationsskifte i forvejen var sådan.

⁸ Se f.eks. SL § 4, som nævner eksempler på virksomhed, som i konteksten beskattes i Danmark.

⁹ Den Juridiske Vejledning, C.C.1.1.1; Begrebet selvstændig erhvervsvirksomhed

2.1.2 Hvornår defineres virksomheden som en pengetanke?

Der findes en direkte beskrivelse og definition på såkaldte pengetanke i ABL § 34, stk. 1 pkt. 3 og stk. 6, i folkemunde omtalt som "pengetankreglen". Paragraf 34's hovedformål er at definere, hvornår der kan ske overdragelse af f.eks. kapitalandele i en erhvervsvirksomhed med skattemæssig succession (defineres kortfattet i afsnit 2.1.3).

Pengetankreglen, som er en undtagelse til hovedreglen, er blevet indført som en værnsregel, der skal sikre, at successionsreglernes formål om at understøtte aktive og igangværende erhvervsvirksomheder, ikke omgås. Pengetankreglen medfører, at kapitalselskaber, som falder under definitionen for pengetanke, ikke kan nyde glæde af omfattelsen af successionsreglerne. Der kan derved ikke ske overdragelse af formue med udskudt beskatning og direkte eller indirekte omgåelse af gave- og boafgiftsbeskatningsreglerne ved at nedsætte gave- eller boafgiftsbetalingen, eller ved at udskyde gaveafgiftsbetalingen til et senere tidspunkt¹⁰. Kapitalselskaber omfattes af pengetankreglen, hvad enten reglens indtægtskriterie eller aktivkriterie overskrides, når der i så fald, i overvejende grad, er tale om passiv kapitalanbringelse.

2.1.2.1 Indtægtskriteriet

Pengetanke omfatter kapitalselskaber, der i overvejende grad består i passiv kapitalanbringelse. Den overvejende grad indtræder, når mindst 50 % af selskabets indtægter opgjort som gennemsnittet af de seneste tre regnskabsår stammer fra fast ejendom, kontanter, værdipapirer eller lignende. Grundlaget for gennemsnittet er den regnskabsmæssige nettoomsætning tillagt øvrige indtægter ført i årsregnskabet.¹¹

Landsskatteretten stadfæstede i sin afgørelse af 20. marts 2015, **SKM2015.284.LSR**, Skattestyrelsens afvisning af en forhåndsgodkendelse af en overdragelse med ønsket succession, eftersom virksomheden ikke fandtes at være en aktiv virksomhed. Virksomheden, som var et kapitalselskab, indgik i et dødsbo. Virksomhedens drift bestod ifølge spørger i overvejende grad af næringsvirksomhed ved køb og salg af fast ejendom, og i mindre grad ved udlejning af fast ejendom. Skattestyrelsen lagde ved afvisningen bl.a. til grund, at spørger ikke indenfor en fastsat tid tilfredsstillende kunne producere og fremvise dokumentation på omfanget af ejendomshandler, der var omfattet af næringsbeskatning fremfor ejendomsavancebeskatning, samt at ejendommene var opført som materielle anlægsaktiver fremfor omsætningsaktiver ved aflæggelsen af selskabets

¹⁰ F.eks. ved at anvende muligheden for at afdrage afgiften over en 30-årig periode.

¹¹ ABL § 34 stk. 6

årsrapporter. I virksomhedens omsætning havde salget af 134 indgået siden 1994, udover lejeindtægterne hidrørende fra udlejningen af virksomhedens faste ejendom.

2.1.2.2 Aktivkriteriet

Omfattelsen af pengetankreglen gør sig ligeledes gældende ved samme grænse på 50 %, når gennemsnittet af selskabets ejendomme, kontanter, værdipapirer eller lignende i tre regnskabsår i træk overstiger grænsen målt mod selskabets samlede balance. Grundlaget for opgørelsen er aktivernes handelsværdier.¹²

Selskabets likvide beholdninger kan være af afgørende betydning, og den likvide masse, uanset virksomhedens egentlige formål, aktivt eller passivt, kan lade en overdragelse i forbindelse med et generationsskifte falde for aktivkriteriet, og derved pengetankreglen. Det tog Ligningsrådet i sin afgørelse af 23. september 2003, **SKM2003.458.LR**, stilling til. En spørgers planlagte familieoverdragelse af en virksomhed, hvis kontantbeholdning ikke overholdt aktivkriteriet som følge af store kontante forudbetalinger til afvikling af kongresser for virksomheder og organisationer, kunne ikke overdrages med succession. Virksomheden, og overdragelsen, blev omfattet af pengetanksreglen.

Hvis selskabet (f.eks. et holdingselskab i toppen af selskabskonstruktionen) direkte eller indirekte ejer mindst 25 % af selskabskapitalen i datterselskaber, medregnes afkastet (indtægtskriteriet) eller værdien (aktivkriteriet) ikke. Derimod medregnes den pågældende andel af datterselskabets indtægter og aktiver, som modsvarer ejerforholdet. Når opgørelsen finder sted, ses der bort fra den indkomst, som hidrører fra udlejningen af fast ejendom mellem selskabet og dets datterselskab.¹³ Derved anses den faste ejendom, der udlejes mellem selskabet og et datterselskab, eller to datterselskaber imellem, og som af lejeren anvendes i driften, ved opgørelsen ikke som en passiv kapitalanbringelse.¹⁴

¹² ABL § 34 stk. 6

¹³ Det kan f.eks. være en domicilejendom, der er placeret i et datterselskab i koncernen.

¹⁴ ABL § 34 stk. 6

2.1.2.3 Oversigt over regler og praksis ved de forskellige aktivtyper i pengetankreglen

I oversigten herunder gives et overblik over forskellige regler og afgørelser, der relaterer sig til pengetankreglen og definitionen herpå:

Aktivtype	Regler og praksis
Fast ejendom	<ul style="list-style-type: none">• Udlejningsejendomme, der anvendes i koncernen anses for ikke-finansielle, og omfattes derved ikke af opgørelsen.• Landbrugsejendomme, der bortforpagtes anses for ikke-finansielle, og omfattes derved ikke af opgørelsen.• SKM 2004.176: Klassifikationen er uden betydning, og det er derved ligegyldigt at udlejningsejendomme klassificeres som omsætningsaktiver
Kontanter	<ul style="list-style-type: none">• SKM 2003.458: Likvider er likvider. Der kigges alene på andelen af aktivsummen.• SKM 2005.166: Andres likvider indgår ikke. Klientkonti omfattes ikke, medmindre der er råderet herover.
Værdipapirer e.l.	<ul style="list-style-type: none">• Aktier i "datterselskaber" indgår ikke - konsolidering i stedet.• SKM 2007.106 om momstilgodehavender, der ikke indgår som følge af, at det er et krav (mod SKAT).• Andelsbeviser, som er omfattet af ABL § 18 er ikke-finansielle aktiver, som derved ikke falder under værdipapirdefinitionen.

Tabel 1: Egen tilvirkning med udgangspunkt i kilde¹⁵

¹⁵ Kilde: René Yssing Rasmussen; AAU; Valgfaget Omstruktureringer; lektion 7, diasslide 18

2.1.3 Muligheden for at anvende successionsreglerne

De skattemæssige konsekvenser af et generationsskifte vil ofte tillægges stor betydning i generationsskifte-planlægningen, grundet ofte store latente skattebyrder. Den skattemæssige succession er en kontravægt hertil, som lader virksomhedens erhverver indtræde i den afstående parts skattemæssig stilling. Derved udskydes den beskatning og betaling, som ellers skulle have fundet sted. Successionsreglerne er ikke en model til at fjerne eller eliminere beskatningen, men blot en udskydelse af beskatningen til et senere tidspunkt, hvor den nye generation sælger selskabet.

Formålet med at lade erhverver succedere bunder i det store likvide pres en udløst skattebetaling pålægger både overdrageren og erhververen. Likviderne skal findes et sted, der som oftest vil være i virksomheden. Det lægger pres på driften og den vækst, som virksomheden i givet fald kan gå glip af.

Successionsbegrebet adskiller tidspunktet for overdragelse, fra tidspunktet for beskatning.

Lovgivningen stiller en række betingelser for at anvende successionsreglerne. Disse er omfattet af ABL § 34, og fortolkes således med baggrund i punkterne i stk. 1:

1. Overdragelsen skal finde sted til børn, herunder også til sted- og adoptivbørn, børnebørn, søskende, søskendes børn, søskendes børnebørn eller til en samlever, som overdrageren har delt adresse med i mindst 2 år.
2. Der skal mindst overdrages 1 pct. af selskabskapitalen i virksomheden.
3. Der må ikke være overvejende passiv kapitalanbringelse.
4. Kapitalandelene, der overdrages, må ikke være aktier, der er udstedt af et investeringselskab, hvad enten de er aktie- eller obligationsbaserede.

Da det tidligere er fastslået, at ejendomsvirksomheder, som er omfattet af værnsreglen om pengetanke, ikke kan anvende successionsreglerne, behandles dette regelsæt ikke yderligere i specialet.

2.2 De forskellige overvejelser forud for generationsskiftet

Forud for planlægningen af et generationsskifte er der en række naturlige overvejelser, der kan og bør gøres. I dette afsnit redegøres for nogle af de generelle betragtninger, der findes i forbindelse med planlægningen.

2.2.1 Generationsskiftebegrebet

Selve begrebet "generationsskifte" kan give associationer, som ikke nødvendigvis er harmoniseret med dette speciales formål. Et generationsskifte omfatter ikke alene de handlinger, der sikrer overgangen af en familieejet virksomhed fra den ældre generation til den yngre generation, som det nok ofte opfattes som. Et generationsskifte kan derimod også ske til personer udenfor familiekredsen, hvis virksomheden og dens interessenters forhold måtte være af en sådan karakter, at dette er det optimale.

Generationsskiftebegrebet dækker generelt overdragelsen af alle former for aktiver og gæld, uanset om dette måtte være via overdragelsen af en igangværende, aktiv virksomhed eller en virksomhed, som i overvejende grad består af passiv kapitalanbringelse.

Specialet spænder over begge scenarier, dog med det særlige fokus på ejendomsselskaber, der i udgangspunktet anses for at være såkaldte pengetanke.

2.2.2 Generationsskiftet kræver forskellige hensyn

Et generationsskifte kræver mange og nøje overvejelser forud for og i forbindelse med en egentlig planlægning, og en senere gennemførelse. Hvert generationsskifte har sine egne særegne facetter, og der findes ikke et egentligt facit som mål.

Når dette er konstateret, findes der dog nogle gængse overvejelser, som virksomhedens ejere kan gøre sig som led i den grundige planlægning, og den hensyntagen, der eventuelt bør gøres for virksomhedens interessenter. Der vil ofte kunne findes gode kompromiser, som kan tilstræbes at tilgodese alle – eller så mange som muligt, og så godt som muligt.

De forskellige, typiske hensyn, som kan eller skal overvejes og gøres, falder ofte indenfor én eller flere af kategorierne:

- Den afgangende generation
- Den kommende generation
- Virksomhedens fortsatte drift
- Virksomhedens fremtidige indtjening og værditilvækst
- Skatte- og/eller afgiftsmæssige effekter

2.2.2.1 Den afgangende generation

Den afgangende, ældre generation vil oftest være første led i et generationsskifte, og mange gange den initiativtagende part. Denne part i generationsskiftet er den, der træder tilbage, efter at have investeret stor tid og mange økonomiske ressourcer i virksomhedens opbygning og konsolidering. Det falder naturligt, at parten på et tidspunkt ønsker at fokusere på andet, og mere end forretningens fortsatte virke – f.eks. et ønske om pensionisttilværelsens større frihedsgrad.

Det ses tit, at planlægningen af generationsskiftet skubbes i gang af virksomhedsejerens ægtefælle, som kan have stået i skyggen af virksomhedens drift.¹⁶

I etisk henseende bør det altid være de menneskelige overvejelser, der sættes i første række, når den afgangende generations behovsanalyse gøres. Den mangeårige investering i virksomheden skal naturligvis så vidt muligt kunne belønnes, så den nye tilværelse kan finde sted med et rimeligt privatforbrug i den resterende del af livet. Det forhold byder, at der skabes overblik over de økonomiske aspekter i partens tilværelse, så vel som det gælder virksomhedens. Det ses erfaringsmæssigt ofte, at beslutningen om gennemførelse af generationsskiftet udskydes på grund af dårlig likviditet eller økonomi, generelt.¹⁷

2.2.2.2 Den kommende generation og ledelse

For den kommende, og yngre generation, drejer den velfunderede planlægning sig om, så vidt muligt, at time overdragelsen af kontrollen i rette tid. Den nye generation skal gerne have haft den fornødne tid til at opbygge erfaring og et godt netværk, for at sikre, at overgangen fra gammel til ny ledelse sker uden negativ påvirkning for alle involverede parter, og for at skabe en vis kontinuitet.

¹⁶ Serup, Michael; Generationsskifte, Omstrukturering, 2. udgave, 2012, s. 32

¹⁷ Serup, Michael; Generationsskifte, Omstrukturering, 2. udgave, 2012, s. 33

Der kan i virksomhedens ejerskab være tale om flere forskellige ejere, der skal tages hensyn til. Her kan alder og forskellige livsstadier også være vigtige at tage hensyn til, hvis fortsatte samarbejder i ejerkredsen, skal sikres.

Timing kan i øvrigt være essentiel, eftersom virksomhedens omverden baseres på tillidsfulde samarbejder. Netop tilliden til virksomheden og dens ledelse er noget, der skabes via mangeårige samarbejder, og tilliden spiller en essentiel rolle i virksomhedens eksistensberettigelse. Det kan f.eks. være til virksomhedens rådgivere, såsom revisor og advokat, men i særlig høj grad også til kunder, leverandører og finansieringskilder, såsom banker.

Det vil ofte være fordelagtigt at den nye generation har opbygget et kendskab til virksomhedens drift og omverden, ved at have deltaget aktivt i driften i en årrække forinden generationsskiftets gennemførelse, for på den måde at have opbygget en god forståelse for virksomhedskulturen og lignende. Tit ses det, at den nye generation har travlt med at overtage virksomheden, uden at forholde sig til den rette timing for skiftet. Det essentielle er at finde de kompromiser, der kan tilgodese begge generationer.¹⁸

2.2.2.3 Virksomhedens fortsatte drift

Selve virksomheden og den fortsatte drift af denne bør sættes i fokus, når et generationsskifte planlægges. Det er i sagens natur virksomheden, der danner grundlaget for værdiskabelsen og er genstand for den fremtidige indtjening. Generationerne bør sikre sig, at virksomheden har de fornødne kompetencer til fremtidens udfordringer og konkurrence. For at afdække disse forhold kan en strategisk analyse af virksomheden og dens konkurrencesituation, herunder kundernes efterspørgsel, fremtidige finansieringsmuligheder, offentlige krav og konkurrenters placering, være fordelagtig at foretage.

For ejendomsvirksomheder er det finansielle beredskab essentielt, særligt som en følge af de store investeringer, der skal foretages for at skabe og sikre indtjeningen. Den økonomiske styring er af afgørende betydning, for via denne kan rejses spørgsmål om evt. uhensigtsmæssige dele af virksomhedens samlede rentabilitet. Måske skal dele af virksomhedens ejendomme afhændes forud for skiftet, hvor også likviditet kan fremskaffes til at finansiere overdragelsen. Den økonomiske styring er vigtig, da det ikke kan forventes, at den gamle generation vil fortsætte finansieringen af virksomheden og overdragelsen, men også fordi virksomhedens økonomiske

¹⁸ Serup, Michael; Generationskifte, Omstrukturering, 2. udgave, 2012, s. 33

budgetter danner grundlag for den nye generations risiko-afkast vurdering ved den kommende investering.¹⁹

Den gnidningsfrie overgang mellem generationerne kan foretages ved at prøve den nye generation af i virksomhedens ledelse, før selve ejerskabet skifter hænder. Virksomhedens organisation skal også kunne rumme den nye ledelse, som i familiemæssig sammenhæng ikke nødvendigvis besidder de ledelses- og forretningsmæssige kompetencer, der kræves for at videreføre virksomheden, og kontakten til kunder, leverandører og øvrige interessenter.²⁰

2.2.2.4 Virksomhedens fremtidige indtjening og værdi

Ejendoms- og ledelsesretten²¹ over virksomheden er forhold, der skal skelnes mellem. Et generationsskifte kræver efter dansk lov ikke, at disse overdrages med ligelede andele. I nogle tilfælde vil den nye generation ikke vurderes at være parate til at modtage den ledelsesmæssige kontrol over virksomheden. I andre vil den gamle generation ikke være parate til at overdrage kontrollen over livsværket. Da ejendoms- og ledelsesret ikke skal følges ad, kan alene ejendomsretten, og dermed retten til at modtage den fremtidige indtjening, overdrages til den nye generation.²²

I de tilfælde, hvor virksomhedens ejere, nuværende og fremtidige, forventer store stigninger i virksomhedens værdi eller grundlaget herfor²³, kan det i skatte- og afgiftsmæssig henseende være en god idé at fremskynde generationsskiftet for dels at overlade værdistigningerne til den nye generation, dels for at udskyde eller mindske beskatningsgrundlaget. En evt. forestående ændring i skattelovgivningen kan ligeledes være bevæggrund for et omgående eller hurtigt generationsskifte.²⁴

I udgangspunktet bør man ikke alene lade økonomiske forhold, direkte som indirekte, være den væsentligste bevæggrund for generationsskiftet, men derimod fokusere på, at give virksomheden de optimale ledelses- og forretningsmæssige forudsætninger for at fortsætte driften.

¹⁹ Serup, Michael; Generationsskifte, Omstrukturering, 2. udgave, 2012, s. 34

²⁰ Serup, Michael; Generationsskifte, Omstrukturering, 2. udgave, 2012, s. 35

²¹ *Ejendomsretten* defineres som det direkte eller indirekte kapitalejerskab, mens *ledelsesretten* defineres som stemmerettigheden på et kapitalselskabs generalforsamling, hvorved ledelsen kan udpeges, og andre dispositioner foretages.

²² Serup, Michael; Generationsskifte, Omstrukturering, 2. udgave, 2012, s. 36

²³ Det kan f.eks. være forventninger om stigning i den offentlige vurdering af fast ejendom

²⁴ Serup, Michael; Generationsskifte, Omstrukturering, 2. udgave, 2012, s. 37-38

2.2.2.5 Skatte- og/eller afgiftsmæssige konsekvenser

Skatter og afgifter i forbindelse med generationsskiftet er et område, der typisk har stort fokus, også i forbindelse med et generationsskifte. Selve likviditeten kan spille en afgørende rolle for virksomhedens videre drift og nyinvesteringer.

Den nye generation kan være præget af manglende formue til at modstå de økonomiske krav til at gennemføre generationsskiftet, og en dræning af virksomhedens likvide beholdning kan mindske driftsomfanget væsentligt, til skade for virksomheden.

Det centrale spørgsmål vil ofte være, hvornår beskatningen af generationsskiftet skal ske. Der er flere forskellige modeller til at afgøre beskatningstidspunktet, hvoraf succession kan være med til at udskyde beskatningen til et senere tidspunkt. Successionsreglerne byder dog på en udfordring for ejendomsvirksomheder, der anses som passiv virksomhed, hvorved reglerne om succession ikke kan anvendes.

Generationsskiftet kan for at afværge for store likviditetsmæssige udfordringer overvejes at finde sted over en årrække frem for på én gang. Det er ikke alene den latente beskatnings effekt på virksomhedens likviditet, men i høj grad også den fremtidige likviditet, der bør lægges til grund for beslutningen om bl.a. timingen.

Egentlig spekulation i minimale skatte- og afgiftsmæssige konsekvenser ved generationsskiftet bør ikke være en bevæggrund for generationsskiftet. Der er for tiden ingen afgiftsmæssig forskel på, hvorvidt et generationsskifte af et ejendomsselskab finder sted i levende live, eller som arv efter et dødsfald. Derfor findes der ikke et selvstændigt argument for at lade dette afgøre timingen.²⁵

2.2.3 Opsummering af de forskellige overvejelser forud for generationsskiftet

Ved planlægningen af et generationsskifte, er det afgørende at lade det nuværende og det fremtidige forretningsmæssige grundlag afklare. Synliggørelsen af virksomhedens strategi for fremtiden kan ske ved at foretage en markedsanalyse af virksomheden, men også af virksomhedens økonomi, er væsentlige parametre at overveje. Der findes dog mange andre forhold, bl.a. af mere personlig karakter end økonomiske, som skal overvejes og tages hensyn til. De likviditetsmæssige krav til et generationsskifte er ofte store, da virksomhedens (tidligere) ejere, ofte skal afregnes over tid, ligesom skatter og afgifter kan dræne store dele af virksomhedens likviditet.

²⁵ Serup, Michael; Generationsskifte, Omstrukturering, 2. udgave, 2012, s. 38-39

2.3 Omstrukturering som led i generationsskiftet

Det er ikke selvsagt, at den nye generation ønsker at fortsætte med samme struktur, som den afgangende generation har gjort det. Det kan også være, at strukturen er uhensigtsmæssig. Det er derfor nærliggende at overveje, om selskabsstrukturen ved planlægningen af et generationsskifte skal tilpasses den nye generations ønsker, behov og forretningsmæssige rationaler.

Når ejendomsvirksomheden drives i den juridiske form af et kapitalselskab (f.eks. et A/S), har det en række fordele, som udover de driftsmæssige²⁶ bl.a. omfatter den fordel, at virksomheden kan sælges indkapslet i selskabet. Det står i kontrast til at sælge virksomheden med egentlig afståelsesbeskatning af den skattemæssige egenkapital, som det er tilfældet, når virksomheden drives i personlig form. Ved salg af kapitalandelene i selskabet, kan en evt. udskudt skat af opskrivninger på selskabets faste ejendom, eller skattemæssige afskrivninger på samme, bevares, og medoverdrages til den eller de nye kapitalejere. Virksomhedens drift påvirkes isoleret set ikke, men det vil naturligvis have indflydelse på kapitalejerens skatteforhold, når kapitalandele afstås.

Hvis det findes fordelagtigt at ændre selskabsstrukturen forud for generationsskiftet, er det vigtigt at planlægge i god tid, da omstruktureringer kan være tidskrævende og komplekse. Der findes en række krav og frister, som skal overholdes, hvis omstruktureringernes gennemførelse ønskes foretaget skattefrit.

I dette afsnit inddrages lovgivningen samt eksempler fra praksis på omstruktureringer i forbindelse med et generationsskifte for modellerne:

1. Aktieombytning
2. Fusion
3. Spaltning, og
4. Tilførsel af aktiver

Modellerne for omstrukturering byder hver især på en løsning af forskellige problemstillinger, men modellerne kan også løse flere af de samme problemstillinger.

²⁶ Her kan f.eks. nævnes hæftelsesbegrænsningen, da det i udgangspunktet alene er den indskudte selskabskapital, kapitalejeren hæfter med.

2.3.1 Aktieombytning som led i generationsskiftet

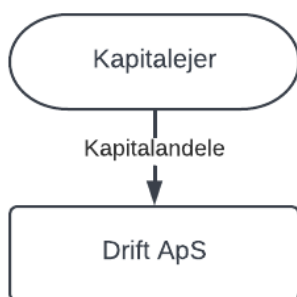
En aktieombytning forstås i korte vendinger som den handling, hvor en kapitalejer afgiver kapitalandele i et selskab (det kaldes også *det erhvervede selskab*), som ofte er et driftsselskab, mod samtidig at modtage kapitalandele i et andet selskab (det kaldes også *det erhvervende selskab*), som herefter bliver moderselskab eller holdingselskab for driftsselskabet.²⁷

Aktieombytning anvendes ofte, når en holding-konstruktion ønskes etableret. Det kan f.eks. skyldes, at de overførte resultater i driftsselskabet kan udloddes til holdingselskabet til anden investering eller senere udlodning til kapitalejeren. Senere udlodning efter aktieombytningen vil være skattefri for modtageren²⁸, altså holdingselskabet, og giver endvidere kapitalejeren af holdingselskabet den fordel, at der kan indkomstudjævnes, således at skattebetalingen optimeres. Desuden giver udlodninger mulighed for at beskytte de udloddede midler fra kreditorer, i hvert fald teoretisk. Ofte ses det, at holdingselskabet kautionerer for driftsselskaber med store kreditter.

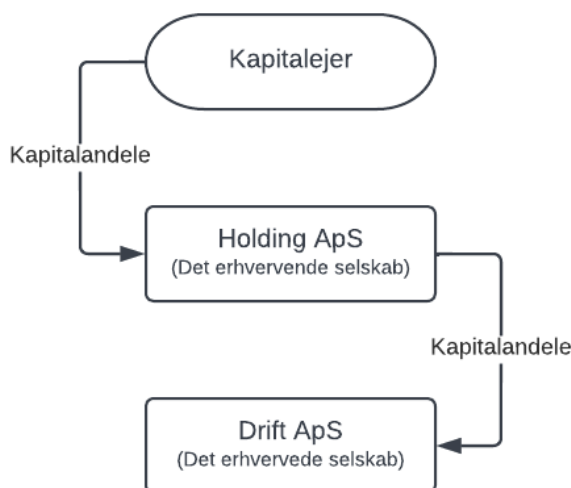
I relation til generationsskifte giver en aktieombytning mulighed for at slanke balancen (egenkapitalen) i ejendomsselskabet, hvorfor købesummen gøres mindre, og afviklingen af samme gøres økonomisk lettere for modtageren. Driftsselskabet kan efter aktieombytningen afhændes alene, og således bidrage til en udskydelse af beskatningen i forbindelse med overdragelsen. Det skyldes, at også afståelsen af kapitalandele fra en holding-konstruktion er skattefri.²⁹

Nedenstående figur viser en illustration af en aktieombytnings effekt:

FØR OMBYTNINGEN:

EFTER OMBYTNINGEN:

Figur 1: Egen tilvirkning

²⁷ ABL § 36, stk. 2.

²⁸ Udlodninger fra datterselskabsaktier, som defineret i ABL § 4A, er skattefrie iht. SEL § 13, stk. 1, nr. 2.

²⁹ Skattefriheden ved salg af såkaldte datterselskabsaktier er defineret i ABL § 8.

2.3.1.1 De selskabsretlige krav

En aktieombytning kan enten foretages til et selskab, der stiftes i forbindelse med omstruktureringen, eller til et eksisterende selskab. Der er dog forskelle i de selskabsretlige krav, afhængigt af selskabets alder, nyt eller gammelt.

Finder aktieombytningen sted til et nystiftet selskab, indskydes kapitalandelene i driftsselskabet som selskabskapital i det nystiftede selskab, og udgør et apportindskud. Derfor skal betingelserne for stiftelse med andre værdier end kontanter være opfyldte. En væsentlig betingelse er her, at en vurderingsberetning skal udarbejdes. Hertil skal selskabslovens krav om stiftelsesdokument og udarbejdelse af selskabets vedtægter efterleves.

Sker aktieombytningen derimod til et eksisterende selskab, bliver der tale om en kapitalforhøjelse. Det er SLL kapital 10, der definerer kravene og fremgangsmåden for kapitalforhøjelser, som bl.a. omfatter krav om beslutning på generalforsamlingen. Også her skal en vurderingsberetning udarbejdes med en redegørelse for værdien af apportindskuddet.

2.3.1.2 Den skattepligtige aktieombytning

En aktieombytning kan enten ske som en skattepligtig- eller en skattefri transaktion. ABL definerer reglerne for den skattepligtige aktieombytning.

Eftersom gevinst på unoterede aktier ejet af kapitalselskaber er skattefri³⁰, er den skattepligtige aktieombytning alene af betydning for fysiske personer. Principielt er det en afståelse af aktierne, der finder sted hos den fysiske person, og en aktieavance opgøres derfor. Afregningen af afståelsessummen finder ganske vidst sted med kapitalandele i et holdingselskab, fremfor i rede kontanter.

Den skattepligtige aktieombytning har den fordel, at der ikke stilles særlige krav, når der principielt er tale om en afståelse. Oftest vil aktieombytningen være aktuel for personer, som søger at udskyde avancebeskatningen, og her kommer muligheden for den skattefrie aktieombytning i spil.

³⁰ ABL § 8.

2.3.1.3 Kravene til den skattefrie aktieombytning

En aktieombytning kan også foretages skattefrit. Reglerne herfor defineres i ABL § 36. Den skattefrie aktieombytning opnår ikke en egentlig skattebesparelse – eller skattefrihed – som navnet ellers kan antyde, men blot en udskydelse af beskattningen. Der bliver altså tale om en succession i den afstående parts skattemæssige stilling og dermed den skattemæssige anskaffelsessum.

Reglerne for skattefri aktieombytning er forsimplede over tid, og giver nu mulighed for at vælge mellem enten at søge tilladelse fra skattevæsenet forud for gennemførelsen af transaktionen, eller at gennemføre denne uden tilladelse. Der stilles en række objektive krav til gennemførelsen, hvad enten denne sker med- eller uden tilladelse. Disse oplystes herunder:

- De i aktieombytningen deltagende selskaber, skal være tilsvarende den danske form af aktie- eller anpartsselskaber³¹
- Det erhvervende selskab skal ved transaktionen opnå stemmeflertal i det erhvervede selskab, og i det tilfælde, at stemmeflertallet allerede haves, skal en yderligere andel opnås.³²
- Det forhold, at der skal opnås stemmeflertal ved aktieombytningen, betinger ikke, at der ikke efterfølgende kan ske kapitaludvidelse i selskabet af andre, nye aktionærer. Det erhvervede selskab kan ligeledes spaltes umiddelbart efter aktieombytningen iht. reglerne i FUL § 15a.³³
- Transaktionen skal vederlægges med kapitalandele i det erhvervende selskab, men kan også omfatte en kontant udligningssum.³⁴ En kontant udligningssum vil have indvirkning på kapitalejernes skattemæssige anskaffelsessum og indkomstopgørelse, da kontanter modstilles udlodning fra selskabet.³⁵

³¹ ABL § 36, stk. 1.

³² ABL 36, stk. 2.

³³ ABL 36, stk. 2.

³⁴ ABL 36, stk. 3.

³⁵ ABL 36, stk. 3 og FUL § 9.

2.3.1.4 Den skattefrie aktieombytning med tilladelse

For at kunne opnå tilladelse fra skattemyndighederne til en aktieombytning følger en række subjektive betingelser. De subjektive betingelser har grund i, at tilladelsen alene gives, hvis ansøgningen herom findes relevant og forretningsmæssigt begrundet.

EF-domstolen (nu EU-domstolen) afgjorde i Leur-Bloem-sagen, **SU 1997, 257**, at der som udgangspunkt er retskrav på en skattefri omstrukturering, så længe et af hovedformålene ikke er skatteundgåelse. Aktieombytninger omfattes ikke af FUL, som det er tilfældet med de øvrige omstrukturings-modeller, herunder fusion, spaltning og tilførsel af aktiver, men omfattes dog af EU's fusionsskattedirektiv (direktiv 990/434/EØF). I fusionsskattedirektivets artikel 15, stk. 1, litra a, følger det, at en skattefri aktieombytning kan tilsidesættes, hvis denne har til hovedformål at skatteunddrage eller undgå beskatning. Følgende direktivet, kan det betyde grund for formodning herom, hvis ikke ombytningen foretages af forretningsmæssige begrundelser. Derfor er dette subjektive krav det primære fokus, når skattemyndighederne behandler tilladelsesansøgninger.

Ansøgning om tilladelse til skattefri aktieombytning kræver, at der stilles en forretningsmæssig begrundelse for ombytningen, men kræver ligeledes, at de individuelle omstændigheder og planer med transaktionen forklares. Det kan f.eks. være planer om udvidelse, der kræver investeringer og følgelig likviditet. Den latente skat følger kapitalejeren (ofte en fysisk person), men skattebetalingen kan kræve, at selskabets reserver drænes ved udlodning.

Er planlægning af generationsskifte en begrundelse i ansøgningen, og virksomhedens fortsatte, efterfølgende virke, kan det ofte anses som værende en forretningsmæssig begrundelse. Det kan i den forbindelse accepteres, at skatteudskydelse er et formål, så længe det ikke vurderes som værende det væsentligste. De beskrevne planer skal realiseres efter tilladelsen, hvorefter skattemyndighederne kan tilbagekalde tilladelsen, og skattepligt indtræde, såfremt planerne ikke gennemføres.³⁶

For ejendomsselskaber vil det være krævende, så længe omfattelsen af passiv kapitalanbringelse er gældende at redegøre for forretningsmæssige begrundelser, som ikke primært omfatter skatteudskydelse. Der findes dog fortilfælde, og i **SKM2006.345.LSR** ændrede Landsskatteretten skattemyndighedernes afslag til en godkendelse af skattefri aktieombytning med forudgående tilladelse. Den forretningsmæssig begrundelse, der redegjordes for, omfattede en udvidelse af virksomhedens ejendomsportefølje, som i den henseende bedst kunne erhverves i en søsterselskabs-konstruktion.

³⁶ Den Juridisk Vejledning, C.D.6.3.4; om subjektive betingelser for en skattefri aktieombytning.

Når der gives tilladelse til gennemførelse af skattefri aktieombytning, har ansøger en frist på seks måneder til at gennemføre transaktionen. Denne frist kan dog forlænges ved at ansøge skattemyndighederne.³⁷

Aktieombytningen ændrer ikke de deltagende selskabers retsvirkning. Den væsentligste ændring sker ved, at det direkte kapitalejerskab skifter hænder. Ligeledes vil det erhvervede selskab indtræde i tvungen sambeskatning med det erhvervende selskab. Det vil påvirke muligheden for at udnytte evt. skattemæssige underskud fremført i det erhvervede selskab i sambeskatningen. Oftest vil det erhvervede selskab dog udnytte underskud opstået efter indtræden i sambeskatningen med og i det erhvervende selskab – altså den modsatte situation.

Den fysiske kapitalejers skattemæssige anskaffelsessum ændres ikke ved nystiftelse af det erhvervende selskab. Beskatningen udskydes alene.

Skattemyndighederne stiller ofte krav om, at væsentlige ændringer i de deltagende selskabers forhold anmeldes. Hvis ingen anmeldelsesvilkår stilles, kan de følgelig ikke håndhæves. Det tog højesteret bl.a. stilling til i Kasi ApS-sagen, **SKM 2018.590 H**.

Anmeldelse af ændrede vilkår, som ikke var kendte forhold på det oprindelige ansøgningstidspunkt, skal ske skriftligt, og skal finde sted senest tre måneder før ønsket realiseringsdag. I de tilfælde, at det ikke er muligt, skal anmeldelse ske senest én måned efter ændringerne er til kendskab for det erhvervende selskab. Eksempler på væsentlige ændringer omfatter bl.a.:³⁸

- Indgåelse af aftaler om afståelse af aktier i datterselskabet, herunder købe- og salgsretter
- Ændringer i ejer- eller kapitalforholdene i datterselskabet
- Ændringer i kapitalklasser i datterselskabet
- Ændringer i koncernstrukturen i henhold til fusionsskattedirektivet
- Frasalg af enkelte eller alle aktiviteterne i datterselskabet

Det beror på en konkret vurdering, om ændringerne er så væsentlige, at tilladelsen tilbagekaldes af skattemyndighederne. Ofte vil et efterfølgende salg af kapitalandele i det erhvervede selskab være af en sådan væsentlig betydning.

³⁷ ABL § 36, stk. 4.

³⁸ Den Juridiske Vejledning, C.D.6.3.6.1; om væsentlige ændringer, der skal anmeldes til SKAT

2.3.1.5 Den skattefrie aktieombytning uden tilladelse

Der er for så vidt ingen forskel på deltagerne i en skattefri aktieombytning med- eller uden tilladelse. Der findes dog to væsentlige forhold, som gør sig gældende, hvis ombytningen foretages uden forudgående tilladelse fra skattemyndighederne:

Holdingkravet

Den væsentligste forskel mellem at ansøge om tilladelse til skattefri aktieombytning, eller at gennemføre transaktionen uden tilladelse, findes i værnsreglen, det såkaldte holdingkrav. Holdingkravet medfører, at et erhvervende selskab, målt fra anskaffelsestidspunktet ikke i en tre-årig periode må afhænde kapitalandelene i det erhvervede selskab. Afhændes kapitalandelene alligevel af det erhvervende selskab indenfor perioden, forkastes skattefriheden, og transaktionen beskattes hos den oprindelige kapitalejer (typisk en fysisk person).

Når en skattefri aktieombytning uden tilladelse gennemføres, er det et krav, at det finder sted med et selskab, der er hjemmehørende i Danmark (og Færøerne samt Grønland), EU/EØS-land eller et land omfattet af en DBO med Danmark.³⁹

Anskaffessummen skal være lig handelsværdien

Anskaffessummen for kapitalandelene i det erhvervede selskab, skal modsvares af handelsværdien af kapitalandelene. Ombytningsforholdet skal med andre ord være ens.⁴⁰

Hvis man efter en skattefri aktieombytning uden tilladelse vil afstå kapitalandele i driftsselskabet inden for holding-perioden, kan man ansøge skattemyndighederne om tilladelse hertil. Det er i særlige tilfælde muligt at få lov til at holde aktieombytningen skattefri, og samtidig frasælge kapitalandele i driftsselskabet. Det vil typisk være udefrakommende begivenheder, der kan ændre virksomhedens planer, som er gældende ved en sådan tilladelse.

Retsvirkninger ændres tilsvarende den, der er beskrevet i foregående om skattefri aktieombytning med tilladelse.

³⁹ ABL § 36, stk. 6.

⁴⁰ ABL § 36, stk. 6.

2.3.1.6 Opsummering af aktieombytning som led i generationsskiftet

Aktieombytningen er en afståelse af kapitalandele i et selskab, hvor kapitalejeren modtager kapitalandele i et andet selskab som sit vederlag. Det kan også suppleres af kontanter, som dog beskattes. Aktieombytningen skal give erhververen majoriteten i det erhvervede selskab.

Aktieombytningen kan foretages med eller uden tilladelse. Den væsentligste forskel ved ombytning uden tilladelse, opstår ved holdingkravet. Holdingkravet medfører ejerskabspligt i min. tre år fra ombytningen, hvis skattefriheden skal bibeholdes.

For at opnå tilladelse til en aktieombytning, skal der ansøges med en forretningsmæssig begrundelse, som ikke hovedsageligt baserer sig på skatteundgåelse.

2.3.2 Fusion som led i generationsskiftet

Fusion omfattes af en transaktion, hvor to eller flere selskaber sammenlægges til ét, og kapitalejerne i det eller de indskydende og ophørende selskaber samtidig modtager kapitalandele i det modtagende og fortsættende selskab. Foruden kapitalandele, kan vederlæggelsen ske med kontanter.

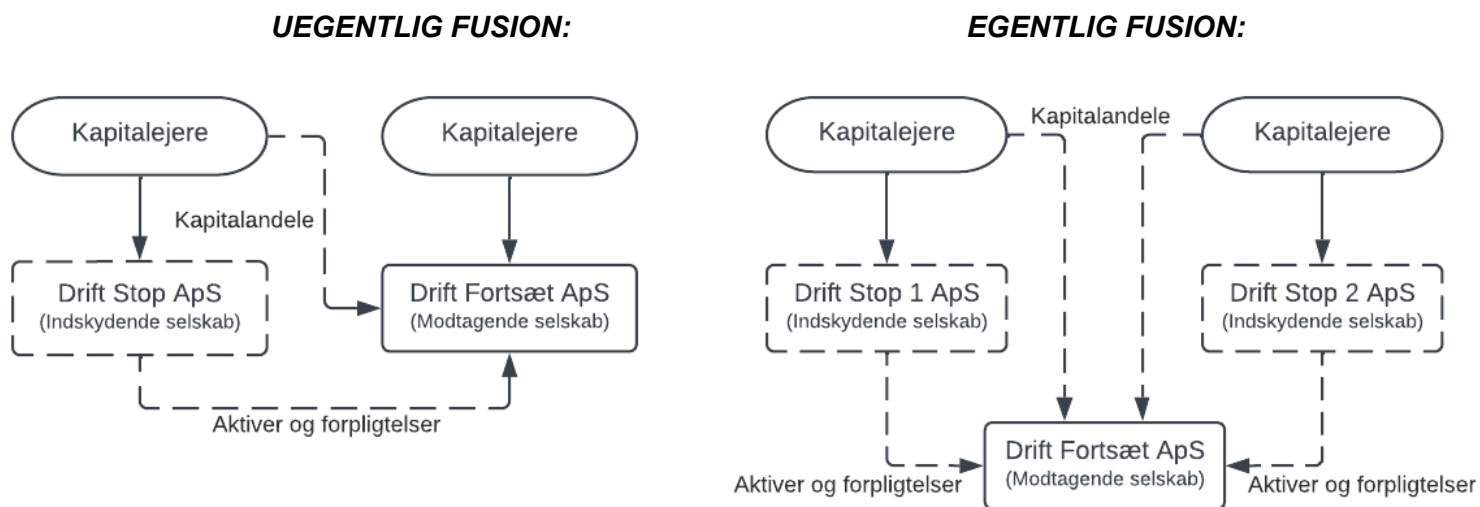
Selskabsloven regulerer de selskabsretlige aspekter i en fusion. SLL § 236 definerer fusion:

"Et kapitalselskab kan ... opløses uden likvidation ved overdragelse af kapitalselskabets aktiver og forpligtelser som helhed til et andet kapitalselskab mod vederlag til de ophørende kapitalselskabers kapitalejere, dvs. uegentlig fusion. Det samme gælder, når to eller flere kapitalselskaber sammensmeltes til et nyt kapitalselskab, dvs. egentlig fusion."

I denne definition nævnes to fusionsmetoder:

- Uegentlig fusion, hvor et kapitalselskab, det ophørende selskab, efter overdragelse af alle sine aktiver og forpligtelser opløses uden likvidation. Kapitalejerne i det ophørende selskab modtager kapitalandele som vederlag i det fortsættende selskab. Fusionstypen kendes også som absorption.
- Og egentlig fusion, hvor to eller flere kapitalselskaber indskyder alle sine aktiver og forpligtelser i et nystiftet kapitalselskab. Herefter ophører de indskydende selskaber, mens kapitalejerne modtager kapitalandele i det nye selskab. Fusionstypen kendes også som kombination.

Nedenstående figur illustrerer de forskellige deltagere i hhv. uegentlig- og egentlig fusion:

Figur 2: Egen tilvirkning

Fusionsskatteloven regulerer de skatteretlige aspekter i en fusion. FUL § 1, stk. 3 definerer fusion:

”Fusion foreligger, når et selskab overdrager sin formue som helhed til et andet selskab eller sammensmeltes med dette.”

Fusionsskatteloven er det danske regelsæt, som udspringer af EU-rådets fusionsskattedirektiv (2009/133/EF af 19. oktober 2009), der definerer *fusion, den transaktion, hvorved:*

- 1. et eller flere selskaber som følge af og samtidig med deres opløsning uden likvidation overfører deres samlede aktiver og passiver til et andet, eksisterende selskab ved, at de tildeler deres selskabsdeltagere aktier eller anparter i det andet selskab og eventuelt en kontant udligningssum på højst 10 % af disse værdipapirers pålydende værdi, eller, når der ikke eksisterer en pålydende værdi, deres bogførte værdi*
- 2. to eller flere selskaber som følge af og samtidig med deres opløsning uden likvidation overfører deres samlede aktiver og passiver til et selskab, som de opretter ved at tildele deres selskabsdeltagere aktier eller anparter i det nye selskab og eventuelt en kontant udligningssum på højst 10 % af disse værdipapirers pålydende værdi, eller, når der ikke eksisterer en pålydende værdi, deres bogførte værdi*
- 3. et selskab som følge af og samtidig med sin opløsning uden likvidation overfører sine samlede aktiver og passiver til det selskab, som sidder inde med samtlige aktier eller anparter i dets kapital*

I FUL er en række forhold lempet fra direktivet. Følgelig heraf tillader FUL, at den kontante udligningssum, som i direktivet maksimalt må udgøre 10 %, ifølge dansk lovgivning ingen øvre grænse har, bortset fra ved skattefri tilførsel.

I de skatteretlige termer fokuseres særligt på følgende tre fusionstyper:

- Lodret fusion, hvor et moderselskab fusionerer med et helejet datterselskab, og moderselskabet fungerer som det fortsættende selskab.
- Omvendt lodret fusion, hvor et moderselskab fusionerer med et helejet datterselskab, og datterselskabet fungerer som det fortsættende selskab.
- Og vandret fusion, hvor to eller flere selskaber, der ikke har et moder-datterforhold til hinanden, fusionerer sammen til et nyt selskab.

2.3.2.1 De selskabsretlige krav ved fusion

De selskabsretlige krav i en fusion defineres i SLL kapital 15 omhandlende fusion og spaltning (§§ 236-252 vedrører fusion).

Nedenstående tabel giver et kortfattet overblik over selskabslovens krav i forbindelse med gennemførelsen af en fusion:

§ 237: Fusionsplan	<ul style="list-style-type: none">• Når et A/S deltager i fusionen, skal en fusionsplan udarbejdes.• Den kan ved enighed undlades, hvis alene ApS'er deltager.• Selskaber under konkurs kan ikke deltage i en fusion.• Fusionsplanen skal være underskrevet inden udgangen af det regnskabsår, hvor fusionen skal have virkning.
§ 238: Fusionsredegørelse	<ul style="list-style-type: none">• Deltagernes ledelser skal skrive en fusionsredegørelse, der begrundet fusionen og planen herfor.• Redegørelsen kan ved enighed mellem deltagerne undlades.

§ 239: Mellembalance	<ul style="list-style-type: none">• Hvis der er forløbet mere end seks måneder fra seneste regnskabsafslæggelses balancedag, skal der udarbejdes en mellembalance.• Balancedagen må ikke være mere end tre måneder forud for fusionsplanen.• Mellembalancen kan ved enighed mellem deltagerne undlades.
§ 240: Vurderingsberetning	<ul style="list-style-type: none">• Når A/S'er deltager i fusionen, og der sker kapitalforhøjelse i det fortsættende A/S, eller et nyt A/S stiftes, skal der udarbejdes vurderingsberetning.
§§ 241-242: Udtalelse	<ul style="list-style-type: none">• En vurderingsmand skal udtale sig om fusionsplanen og kreditorernes stilling efter fusionen.• Kreditorerklæring kan fravælges eller være negativ – det giver kreditorerne ret til at anmelde krav mod selskabet.
§ 244: Indsendelse og offentliggørelse	<ul style="list-style-type: none">• Fusionsplanen skal indsendes til Erhvervsstyrelsen senest fire uger efter oprettelsen.
§ 251: Registrering	<ul style="list-style-type: none">• Fusionen skal anmeldes til registrering senest to uger efter beslutningen i de deltagende selskaber, og inden udløbet af det regnskabsår, hvor virkningen skal gælde fra, og senest ét år fra Erhvervsstyrelsens offentliggørelse.

Tabel 2: Egen tilvirkning; de selskabsretlige krav ved gennemførelse af fusion.

2.3.2.2 Den skattepligtige fusion

Ved en skattepligtig fusion vil det indskydende selskab og selskabets kapitalejere fortsat være skattepligtige *frem til* det tidspunkt, hvor fusionen er gennemført.

Der sker i forbindelse med fusionen afståelsesbeskatning af alle aktiver og forpligtelser. I det modtagende selskab indtræder skattepligten *fra* gennemførelsestidspunktet, og derved, når skattepligten ophører i det indskydende selskab.

Anskaffelsessummen for aktiver og forpligtelser, der modtages, modsvarer afståelsessummen i det indskydende selskab.

Kapitalejerne i det indskydende selskab beskattes af gevinst eller tab efter ABL. Det påvirker derfor alene fysiske personer, når der er tale om unoterede kapitalandele. Tilsvarende opnås en modsvarende anskaffelsessum på kapitalandelene i det modtagende selskab, således at evt. gevinst realiseres, og beskattes.

Fusionens skattemæssige virkning træder som udgangspunkt ind, når beslutningen er vedtaget i alle deltagende selskaber i medfør af SEL § 8A, stk. 1. Fusionen kan dog ske med tilbagevirkende kraft, og skattemæssigt have skæringsdag ved den udarbejdede åbningsbalance for det fortsættende selskab. Den tilbagevirkende fusion er dog alene gældende, såfremt skæringsdagen er lig balancedagen i det modtagende selskabs regnskabsår.⁴¹

Grundlæggende medfører den skattepligtige fusion, og følgende afståelsesbeskatning, at udskudte skatteforpligtelser fjernes, og at alle aktiver og forpligtelse så at sige nulstilles, hvorefter f.eks. nye afskrivningsforløb kan påbegyndes.

2.3.2.3 Kravene til den skattefrie fusion

En fusion kan i stedet for skattepligtigt, også foretages skattefrit efter reglerne i FUL. Ved en skattefri fusion, indtræder det modtagende selskab i det ophørende selskabs skattemæssige stilling (succederer).⁴²

Ved den skattefrie fusion indtræder ophørsbeskatningen altså ikke, og de skattemæssige værdier af aktiver og forpligtelser fortsætter hos det modtagende selskab. Rent praktisk anses anskaffelsessummen og -tidspunkter for de, som det indskydende selskab har haft.

⁴¹ SEL § 8A, stk. 2.

⁴² FUL § 8.

Det indskydende selskab er skattepligtigt frem til fusionstidspunktet, mens det modtagende selskab overtager skattepligten af driften fra det samme tidspunkt.

Fremførte skattemæssige underskud kan ikke efterfølgende anvendes, hvis ikke de er opstået i en sambeskatning mellem de fusionerede selskaber.⁴³

I den skattefrie fusion har kapitalejerne mulighed for at succedere i det omfang, at vederlaget består i nye kapitalandele. Alle vederlag, der ikke er kapitalandele, behandles og beskattes, som ved afståelse, medmindre den enkelte kapitalejer efter fusionen fortsat ejer kapitalandele i et af de deltagende selskaber.⁴⁴

For at kunne gennemføre en skattefri fusion, kræves det, at mindst én deltager vederlægges med mindst én kapitalandel i det modtagende selskab. Derfor kan fusionsvederlaget ikke alene udgøres af kontanter. Kravet gælder ved vandrette fusioner.⁴⁵

Endvidere skal fusionsdatoen have sammenfald med balancedagen i det modtagende selskabs regnskabsår, medmindre sambeskatningskredsen skiftes. I et sådan tilfælde, er sammenfald ikke et krav.

Der er ikke krav om at søge tilladelse til en skattefri fusion, men fusionen kræver efterfølgende indberetning til skattemyndighederne.

2.3.2.4 Opsummering af fusion som led i generationsskiftet

Fusion defineres ved, at to eller flere selskaber overdrager alle aktiver og forpligtelser til et andet selskab, som fortsætter driften. Vederlaget herfor udgøres af nye kapitalandele og evt. kontanter.

Der findes følgende fusionstyper:

- Uegentlig fusion (absorptions-modellen)
- Egentlig fusion (kombinations-modellen)

som suppleres af:

- Lodret fusion (moder overtager datter)
- Omvendt lodret fusion (datter overtager moder)
- Vandret fusion (evt. søster overtager søster, eller udenfor koncern).

⁴³ FUL § 8, stk. 6.

⁴⁴ FUL § 9.

⁴⁵ FUL § 2.

Det indskydende selskab opløses uden likvidation ved en fusion.

Den skattepligtige fusion medfører afståelsesbeskatning hos det indskydende selskab, og dets kapitalejere. Modsat anskaffer det modtagende selskab og fortsættende aktionærer til samme værdier.

Reglerne i FUL giver mulighed for at gennemføre en skattefri fusion, hvorved det modtagende selskab succederer i det indskydende selskabs skattemæssige stilling. Det samme gør sig gældende for kapitalejerne, når de vederlægges i kapitalandele. Det er endvidere et krav for skattefri fusion, at mindst én kapitalejer modtager mindst én kapitalandel i det modtagende selskab. Skattefri fusion kræver ikke forudgående tilladelse fra skattemyndighederne.

2.3.3 Spaltning som led i generationsskiftet

Spaltning er den transaktion, hvorved et selskab overdrager sine aktiver og forpligtelser til et eller flere andre kapitalselskaber, og en udskillelse af virksomhedens aktiviteter altså finder sted.

Selskabslovens § 254 definerer spaltning:

”Ved spaltning overdrages aktiver og forpligtelser som helhed til flere bestående eller nye aktie- eller anpartsselskaber, der dannes ved spaltningens gennemførelse, mod vederlag til det indskydende kapitalselskabs kapitalejere.”

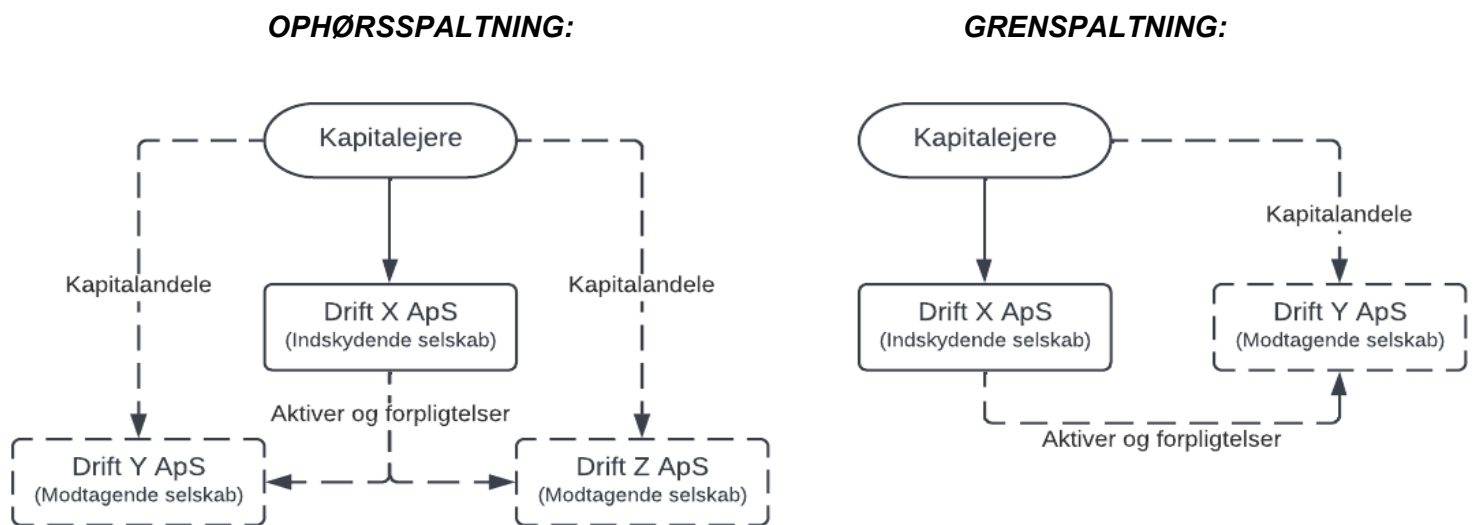
Spaltningen af en virksomhed kan ske på en af to måder:

- Ved ophørsspaltning, hvor det indskydende selskab overdrager alle aktiver og forpligtelser til to eller flere modtagende selskaber, og det indskydende selskab efterfølgende ophører.
- Ved grenspaltning, hvor det indskydende selskab overdrager en eller flere grene⁴⁶ til et eller flere modtagende selskaber, og det indskydende selskab efterfølgende fortsætter den tilbageværende aktivitet.

En spaltning kan være relevant at overveje forud for generationsskiftet, hvis en række ejendomme befinder sig i samme kapitalselskab, og det ønskes at splitte disse op i selvstændige juridiske enheder, som kan drives hver for sig.

⁴⁶ Grene defineres som selvstændige aktiviteter eller -virksomheder, der reelt kan stå alene.

Nedenstående figur illustrerer hhv. ophørsspaltning og grenspaltning:

Figur 3: Egen tilvirkning

2.3.3.1 De selskabsretlige krav

Selskabslovens kapital 15 (§§ 254-270) definerer reglerne for spaltning af virksomhed.

De selskabsretlige krav følger de, som er redegjort for i tabel 2 (fusion). Det adskillende punkt mellem de selskabsretlige krav for fusion og spaltning består i, at det alene er generalforsamlingen i det selskab, som spaltes, der træffer beslutning om spaltningens gennemførelse, modsat beslutningskompetencen hos det centrale ledelsesorgan i tilfælde af fusion.

2.3.3.2 Den skattepligtige spaltning

Den skattepligtige spaltning modsvarer et salg af dele af virksomheden, og omfattes derfor af afståelsesbeskatning, hvilke regler defineres i ABL.

Den skattepligtige spaltning kan ikke gennemføres med tilbagevirkende kraft.

Nedenstående tabel viser, hvordan deltagernes skattemæssige stilling overordnet er ved hhv. skattepligtig ophørs- og grenspaltning:

	Ophørsspaltning	Grenspaltning
Det indskydende selskab	Selskabet er skattepligtigt indtil tidspunktet for gennemførelse af spaltningen. Der sker afståelsesbeskatning af alle aktiver og forpligtelser.	Selskabets skattepligt fortsætter efter spaltningen fsva. den fortsættende virksomhed. Der sker afståelsesbeskatning af de udspaltede aktiver og forpligtelser.
Det modtagende selskab	Selskabet er skattepligtigt fra gennemførelsestidspunktet, og anskaffelsessummerne modsvarer afståelsessummerne i det indskydende selskab (passiveret udskudt skat fortabes).	
Kapitalejere	Kapitalandele afstås i det indskydende selskab, og kapitalandele i det modtagende selskab anskaffes til samme værdi (realisation).	Værdien af den udspaltede virksomhed udbyttebeskattes. Kapitalandele i det modtagende selskab anskaffes til samme værdi (realisation).

Tabel 3: Egen tilvirkning

2.3.3.3 Kravene til den skattefrie spaltning

Fusionsskatteloven regulerer de skatteretlige aspekter ved den skattefrie spaltning af selskaber.

Når en skattefri spaltning gennemføres, sker der i praksis en succession hos det modtagende selskab, da det eller de, indtræder i det indskydende selskabs skattemæssige stilling. Derved anses det eller de modtagende selskaber for at have anskaffet aktiver og forpligtelser på samme tidspunkt, og til samme værdier, som det indskydende selskab. Altså sker ingen afståelsesbeskatning ved den skattefrie spaltning.

Anvendelses- og anskaffelseshensigten⁴⁷, som det indskydende selskab hidtil har haft, følger aktiverne, og det eller de modtagende selskaber indtræder ligeledes heri.

Den skattefrie spaltning kan foretages med eller uden tilladelse, og der findes forskelle i de skattemæssige konsekvenser fsva. kapitalejerne, afhængigt af, om transaktionen foretages som ophørs- eller grenspaltning.

Foretages en skattefri ophørsspaltning, anses de kapitalandele, som kapitalejerne vederlægges i det modtagende selskab, som værende anskaffet på samme tid og med samme anskaffelsessum, som i det indskydende selskab. Vederlæggelsen skal ske forholdsmæssigt og i samme forhold, som kapitalejerne har i det indskydende selskab.⁴⁸

Skattepligten indtræder i de modtagende selskaber fra spaltningsdatoen, og kontante vederlag behandles som afståelse.

Foretages en skattefri grenspaltning, skal der være tale om en reel gren af virksomheden.⁴⁹

Det vil være en subjektiv vurdering, der ligger til grund ved vurderingen af virksomhedsgrenen. Vigtigt er det, at der er drevet selvstændig økonomisk virksomhed, og at grenen ikke blot har været anvendt i virksomheden som f.eks. egne driftsmidler. Skattemyndighederne kan afvise en skattefri grenspaltning, hvis det vurderes, at der ikke er tale om en selvstændig gren af virksomheden. En grenspaltning blev f.eks. afvist ved forespørgsel om bindende svar, da Skattestyrelsen ikke fandt grenkravet for opfyldt. Afgørelsen blev senere stadfæstet af Landsskatteretten i

SKM2010.237.LSR.

Skattepligten fortsætter ved en grenspaltning i det indskydende selskab, og overtages i de modtagende selskaber fsva. den spaltede gren af virksomheden. Kontante vederlag behandles som afståelse, men kan ikke gives til kapitalejere, der kan modtage skattefrit udbytte.

Der skal ved den skattefrie spaltning være sammenfald mellem spaltningsdagen og balancedagen i de modtagende selskaber. Derfor kan der reelt ske spaltning med indtil 12 måneders tilbagevirkende kraft.⁵⁰ Kravet gælder dog ikke, hvis spaltningen medfører et skift i sambeskatningskredsen.⁵¹

⁴⁷ Det kan f.eks. være næring.

⁴⁸ FUL § 15 a, stk. 2, 1. pkt.

⁴⁹ FUL § 15 a, stk. 3.

⁵⁰ Det følger af SLL, at spaltningsplanen senest skal underskrives ved udgangen af det regnskabsår, som spaltningen skal have effekt fra.

⁵¹ FUL § 5.

2.3.3.4 Skattefri spaltning med tilladelse

Skattefri spaltning med tilladelse kræver indsendelse af anmodning til skattemyndighederne. Anmodningen fordrer et subjektivt krav om en gyldig forretningsmæssig begrundelse.

Skattemyndighederne kan afvise en skattefri spaltning, hvis en forretningsmæssig begrundelse ikke findes opfyldt, og det vurderes, at spaltningens hovedformål er skatteundvigelse eller skatteunddragelse.⁵²

2.3.3.5 Skattefri spaltning uden tilladelse

En skattefri spaltning kan også foretages uden tilladelse. I så fald er det ikke nødvendigt at have en gyldig forretningsmæssig begrundelse for spaltningen. Der stilles dog en række krav, som skal opfyldes, for at bibeholde spaltningens skattefrihed.

I de tilfælde, hvor spaltningen foretages i selskaber, der har kapitalselskaber⁵³ som kapitalejere, indtræder et holdingkrav med en treårig holdingperiode. Holdingkravet fungerer som en værnsregel, der forhindrer skattefrit salg af virksomheden i umiddelbar forlængelse af omstruktureringen. Der kan efterfølgende foretages skattefrie omstruktureringer, dog alene så længe kapitalandelene vederlagt ved spaltningen, ikke efterfølgende frasælges indenfor holdingperioden. Et salg i holdingperioden medfører skattepligt fsva. spaltningstransaktionen.

Skattefri spaltning uden tilladelse kan ikke foretages, hvis det indskydende selskab har flere kapitalejere, og en eller flere af disse samtidig ikke har ejet kapitalandele i selskabet i min. tre år forinden spaltningen uden bestemmende indflydelse. Kapitalejerne skal have eller efter spaltningen opnå bestemmende indflydelse i det modtagende selskab. Kravet er en værnsregel, der sikrer, at transaktionen ikke sidestilles med skattefrit salg af virksomheden.

Aktiver og forpligtelser, der overdrages til de modtagende selskaber, skal stå i samme forhold, som i det indskydende selskab. Det kan i praksis være vanskeligt at håndtere ved en grenspaltning, men balanceforholdet kan evt. reguleres med ikke-grenspecifikke aktiver, såsom f.eks. likvider.

Overdragelserne skal i udgangspunktet ske til handelsværdier, men kan efter konkret vurdering og ske til bogførte værdier, når det sker mellem modstridende parter, som det f.eks. er set ved

SKM2007.699.SR.

⁵² Den Juridiske Vejledning, C.D.6.1.4.1; om subjektive betingelser ved spaltning samt fusionsskattedirektivets artikel 15, stk. 1, litra a.

⁵³ Kapitalselskaber omfattet af ABL § 4a (datterselskabsaktier – mere end 10 % ejerskab) og § 4c (skattefri porteføljeaktier – mindre end 10 % ejerskab).

2.3.3.6 Opsummering af spaltning som led i generationsskiftet

Spaltning af et selskab sker ved en overdragelse af aktiver og forpligtelser til et eller flere selskaber, mod kapitalejernes vederlæggelse af kapitalandele i det eller de modtagende selskaber. Spaltning kan foretages enten som:

- Ophørsspaltning, eller
- Grensspaltning

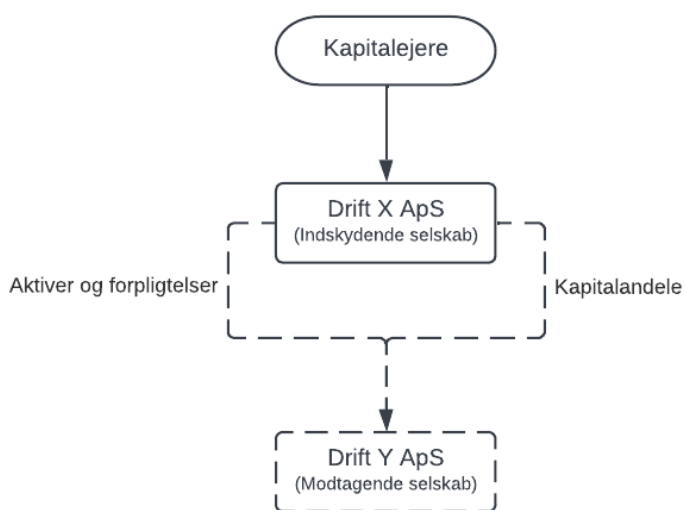
Formålet med spaltning er at opdele forskellige aktiviteter i særskilte juridiske enheder – fra f.eks. ét ejendomsselskab med to ejendomme til to ejendomsselskaber med hver én ejendom.

Spaltningen kan foretages skattepligtigt (afståelsesbeskatning) eller skattefrit hhv. med eller uden tilladelse. Anmodning om tilladelse kræver en forretningsmæssig begrundelse. Anmodes der ikke om tilladelse til spaltningen, indtræder et treårigt holdingkrav for transaktionen.

2.3.4 Tilførsel af aktiver som led i generationsskiftet

Ved tilførsel af aktiver forstås den transaktion, hvorved et selskab overdrager hele eller dele af virksomheden til et andet selskab.

I den forstand minder omstruktureringsmodellen meget om spaltning, men den væsentlige forskel mellem modellerne er den, at hvor kapitalejerne ved en spaltning vederlægges, er det ved tilførsel af aktiver det indskydende selskab, der vederlægges. Princippet findes illustreret i figuren.

Figur 4: Egen tilvirkning

Fusionsskattelovens § 15 c, stk. 2 definerer tilførsel af aktiver:

”Ved tilførsel af aktiver forstås den transaktion, hvorved et selskab uden at være opløst tilfører den samlede eller en eller flere grene af sin virksomhed til et andet selskab mod at få tildelt aktier eller anparter i det modtagende selskabs kapital.”

Det indskydende selskab har således ved tilførsel af aktiver ikke mulighed for at modtage kontante vederlag, som det også gør sig gældende ved de to spaltningmodeller.

2.3.4.1 De selskabsretlige krav ved tilførsel af aktiver

Selskabsretligt stilles der ingen særskilte krav ved transaktionen; tilførsel af aktiver. Selskabsloven i sin helhed skal dog stadig iagttages, herunder bl.a.:

- Kapital 3 om apportindskud af selskabskapitalen (ved nystiftelse af selskab), og
- Kapital 10 om kapitalforhøjelse ved apportindskud (ved tilførsel til etableret selskab)

For begge scenarier er det gældende, at der skal udarbejdes vurderingsberetning i forbindelse med tilførslen af aktiver. Desuden gælder lovens øvrige bestemmelser i forbindelse med stiftelse af selskab eller kapitalforhøjelse.

2.3.4.2 Den skattepligtige tilførsel af aktiver

Ved en skattepligtig tilførsel af aktiver afståelsesbeskattes det indskydende selskab for den del af virksomheden, der overdrages til det modtagende selskab. Værdierne skal indskydes til handelsværdien, som i øvrigt udgør hhv. anskaffelsessum for det modtagende selskab og afståelsessum for det indskydende selskab. Tidspunktet er for begge deltagere gældende per overdragelsestidspunktet.

Sker overdragelsen til et etableret selskab, er det overdragelsestidspunktet, der afgør skattepligtens indtrædelse, men ved overdragelse til et selskab stiftet til formålet⁵⁴, kan transaktionen ske med tilbagevirkende kraft⁵⁵, så længe indskyder er den eneste kapitalejer i det modtagende selskab. Der skal være tale om en reel gren af virksomheden i denne transaktion.

2.3.4.3 Kravene til den skattefrie tilførsel af aktiver

Det er fusionsskattelovens kapital 4 (§§ 15 c og 15 d), der definerer reglerne, og muligheden, for skattefri tilførsel af aktiver. Den skattefrie tilførsel kan enten ske med eller uden tilladelse.

Som ved spaltning medfører den skattefrie tilførsel, at det modtagende selskab succederer i det indskydende selskabs skattemæssige stilling, fsva. anskaffelsestid, -sum og -hensigt for de tilførte grene af virksomheden. Derved sker heller ikke afståelsesbeskatning i det indskydende selskab. Vederlaget for indskuddet skal erlægges i kapitalandele i det modtagende selskab, og modsvare den afståede sum i handelsværdier på tidspunktet for tilførslen. Vederlaget kan altså ikke udgøres delvist af kontanter, som det er tilfældet ved spaltning og fusion ligeså.

⁵⁴ Selskabet skal være stiftet senest seks måneder efter den valgt balancedag.

⁵⁵ SEL § 4, stk. 5.

Ved overdragelsen skal der være tale om, at en reel gren af virksomheden overdrages til det modtagende selskab. I det tilfælde, at ikke hele virksomheden overdrages, skal en gren forsat stå i det indskydende selskab. I Ligningsrådets afgørelse af 24. juni 1997, **TfS 1997, 661**, blev et selskabs faste ejendom defineret som en virksomhedsgren, da den faste ejendom forblev i det indskydende selskab, mens den resterende drift blev overdraget til et nystiftet selskab. Ofte er grenkravet i praksis defineret og tillagt værdi ved som *"en samlet enhed, der kan fungere ved hjælp af egne midler"*⁵⁶. Der tillægges dog også organisationsmæssige synspunkter betydning, som det f.eks. er set ved Skatteministeriets departements afgørelse af 19. november 1996, **TfS 1996, 899**.

Tidspunktet for tilførslen skal være identisk med det modtagende selskabs balancedag. Ved tilførsel til et selskab stiftet til formålet, medfører det, at åbningsbalancedagen er skæring, mens det ved tilførsel til et allerede etableret selskab, er første dag i det indeværende regnskabsår, der udgør skæring.

Det bevirker, at en skattefri tilførsel af aktiver kan ske med tilbagevirkende kraft. Til et selskab stiftet til formålet, kan tilførslen af aktiver ske med indtil 12 måneders tilbagevirkende kraft, idet det modtagende selskabs åbningsbalancedag skal være identisk med det indskydende selskabs åbningsdag i det indeværende regnskabsår.

Sker tilførslen til et etableret selskab, kan en hvilken som helst dag i det indskydende selskabs indeværende regnskabsår vælges som tilførselsdato. Datoen skal dog være til åbningsdagen i det modtagende selskabs regnskabsår. Det er derfor ikke det indskydende selskabs regnskabsår, som har betydning for tilførselsdagen, men det modtagende selskabs regnskabsår. Tilførslen kan ske til selskaber i Danmark (samt Færøerne og Grønland), et EU/EØS-land eller i en stat, der er omfattet af DBO-ordning med Danmark.

2.3.4.4 Skattefri tilførsel med tilladelse

Der kan praktisk kun opnås tilladelse til at gennemføre en skattefri tilførsel af aktiver, såfremt der kan gives en gyldig forretningsmæssig begrundelse for transaktionen (subjektivt krav).

Den forretningsmæssige begrundelse må, som ved andre omstrukturingsmodeller, ikke have som hovedformål at skatteundgå eller at skatteunddrage. Opnås en tilladelse stilles der fra skattemyndighedernes side krav om at oplyse om væsentlige ændringer i de forhold, der blev lagt

⁵⁶ FUL § 15 c, stk. 2.

til grund for tilladelsen, i de efterfølgende tre år. Tilladelsen kan tilbagekaldes, såfremt det vurderes, at der er bristede forudsætninger.

Hvis det vurderes, at der er sket maskeret vederlæggelse i kontanter, kan tilladelsen tilbagekaldes, som det er set i **SKM2011.501.HR**, hvor en tilladelse til skattefri tilførsel af aktiver blev tilbagekaldt som følge af en kapitalforhøjelse og udlodning i umiddelbar forlængelse af tilførselens gennemførelse.

2.3.4.5 Skattefri tilførsel uden tilladelse

Hvis en tilførsel gennemføres skattefrit uden tilladelse, bortfalder opfyldelsespligten fsva. de subjektive krav, som særligt omfatter en forretningsmæssig begrundelse. I stedet indtræder et tre-årigt holdingkrav, som ved overtrædelse⁵⁷ gør transaktionen skattepligtig, og derved medfører afståelsesbeskatning.

Der kan fortsat foretages andre skattefrie omstruktureringer efter tilførslen, så længe vederlæggelsen sker i kapitalandele, og ikke i kontanter. De objektive krav skal fortsat efterleves.

2.3.4.6 Opsummering af tilførsel af aktiver som led i generationsskiftet

Tilførsel af aktiver minder i sin form meget om spaltning, men kan modsat spaltningens modellen ikke vederlægges med kontanter. Kapitalandelene tilfalder det indskydende selskab, og ikke dettes kapitalejere, som det er tilfældet ved en spaltning.

Tilførsel af aktiver kan enten ske med hele virksomheden, eller med en eller flere grene af denne. Tilførslen kan foretages skattepligtigt eller skattefrit med eller uden tilladelse. Anmodes der ikke om tilladelse, medfølger et treårigt holdingkrav fsva. salg af kapitalandelene i det modtagende selskab.

⁵⁷ Overtrædelse omfatter afståelse af kapitalandele i det modtagende selskab i en periode på tre år efter tilførselens beslutning.

3 GENNEMFØRELSEN AF GENERATIONSSKIFTET

Skattebetalingen i forbindelse med gennemførelsen af et generationsskifte afhænger grundlæggende af, hvilken værdiansættelse de overtagne kapitalandele opgøres til, men metoden for gennemførelse af generationsskiftet og vederlæggelsen herfor er også af væsentlig betydning. De tre overordnede punkter analyseres i dette afsnit.

3.1 Værdiansættelse af generationsskiftet

En af de væsentligste og grundlæggende faktorer i et generationsskifte er, at værdiansættelsen af virksomhedens aktiver sker efter en korrekt opgørelse. Den korrekte opgørelse vil være et subjektivt begreb, afhængigt af, hvem der spørges, da der kan og vil være forskelligartede interesser. Det kan f.eks. være mellem en forælder og et eller flere børn, mellem et søskendepar, der skal dele en virksomheds aktiver mellem sig, eller skattemyndighederne, der søger at sikre det korrekte provenu.

En investeringsejendom værdiansættes regnskabsmæssigt i virksomhedens balance enten til kostpris eller til dagsværdi, eller handelsværdi, hvor markedsafhængige faktorer er afgørende for værdiansættelsen⁵⁸. Denne værdi ses dog ofte at adskille sig væsentligt fra den offentlige ejendomsvurdering. Den offentlige vurdering har siden 2013 har været suspenderet, med den overvejende virkning, at ejendomsvurderingerne fra hhv. 2011 og 2012 har været styrende for ejerboliger og øvrige ejendomme.⁵⁹

De forskelligartede interesser i forbindelse med værdiansættelsen af en virksomheds aktiver har over tid resulteret i udarbejdelsen af forskellige cirkulærer og styresignaler, men det er et komplekst tema, hvor der følgelig også findes megen retspraksis at lægge til grund ved opgørelse af værdiansættelsen.

En overdragelse vil i udgangspunktet opgøres til handelsværdi, når denne finder sted mellem personer, som er uden interessefællesskab. En handelspris vil ofte defineres som den pris de uafhængige parter aftaler for overdragelsen af aktivet. Ved et generationsskifte kan priser, som aftales med medarbejdere, eller som søskende aftaler mellem hinanden anses som værende handelsværdier, da disse ikke anses som interesseforbundne. Det er f.eks. tidligere set i

⁵⁸ Der henvises f.eks. til HD-(R) afhandlingen "Regnskabsmæssig behandling af investeringsejendomme – fokus på værdiansættelse af ejendomme under ombygning/opførelse"; Bundgaard, Heidi, og Andresen, Thomas Riel; Aalborg Universitet, 7. maj 2018, for en nærmere beskrivelse af de regnskabsmæssige værdiansættelsesmetoder for investeringsejendomme.

⁵⁹ <https://www.vurdst.dk/ejendomsvurdering/generelt-om-ejendomsvurdering/>

afgørelserne **SKM2007.917.SR** til **SKM.2007.921.SR**, hvor det videre konstateres at søskendepar og medarbejdere ikke er en del af den nære kreds.

Når en overdragelse sker i den nære familiekreds, er den reelle handelsværdi⁶⁰ mere vanskelig er fastslå, da der her er tale om interesseforbundne parter, som i udgangspunktet kan ønske en økonomisk mere gunstig situation for den person, et aktiv overdrages til.

Den nære familiekreds defineres i BAL § 22 som værende forældre, bedsteforældre, ugifte samlevende⁶¹, børn, stedbørn og disses ægtefæller samt børn af disse. Det fælles punkt findes ved, at der er tale om en lodret linje i familien. Der nævnes i loven ikke positivt søskende (som findes i en vandret linje i familien).

I de følgende afsnit omtales de forskellige værdiansættelser, som gør sig gældende for hhv. fast ejendom, aktier og anparter samt goodwill, med udgangspunkt i skattemyndighedernes cirkulærer og den gældende retspraksis på områderne.

3.1.1 Værdiansættelsen af fast ejendom

Værdiansættelsen af fast ejendom i forbindelse med overdragelse finder sted med udgangspunkt i værdiansættelsecirkulæret fra 1982.⁶² Cirkulærets udgangspunkt er overdragelse mellem fysiske personer, og inddrages i diskussionen, med den begrundelse, at kapitalejeren kan overdrage fra sit selskab til sig selv (eller opløse selskabet og overgå til drift af virksomhed i personlig form), og videre til f.eks. et barn på et senere tidspunkt.

Cirkulæret har i snart 40 år dannet grundlag for værdiansættelsen af fast ejendom ved overdragelser mellem den nære familiekreds. Cirkulærets omdrejningspunkt, og grund til vid og bred benyttelse, har bestået i, at en ejendom kan overdrages til en værdi der ansættes i et spænd på +/- 15 % af den offentlige ejendomsværdi⁶³. Samtidig skal skattemyndighederne ifølge cirkulæret skal acceptere den valgte værdi, når denne ligger indenfor intervallet – dog medmindre der foreligger såkaldte særlige omstændigheder. Disse kommer vi tilbage til om lidt.

Cirkulæret fra 1982 har været genstand for megen usikkerhed og debat gennem de seneste 10 år, hvor ejendomsvurderingerne, som tidligere omtalt, har været suspenderede, og afstanden til de reelle handelsværdier over årene er øget betragteligt i mange geografiske områder. Deslige er der

⁶⁰ Det følger af BAL § 27, stk. 1, at overdragelse skal finde sted til handelsværdi.

⁶¹ Ugifte samlevende defineres som personer, der har delt bopæl i min. 2 år

⁶² Cirkulære nr. 185 af 17. november 1982 om værdiansættelsen af aktiver og passiver i dødsboer m.m. og ved gaveafgiftsberegning

⁶³ Refereres herefter til som "15%-reglen"

usikkerhed omkring den til tider uens retspraksis fsva. fortolkningen af særlige omstændigheder ved værdiansættelsen af fast ejendom, når denne overdrages som gave eller ved bo. Særligt som følge af Højesterets principielle dom i **SKM2016.279.HR**.

Den 23. april 2021 afsagde Vestre Landsret dom, **SKM2021.345.VLR**, og fastslog herved, at særlige omstændigheder ved anvendelse af 15%-reglen skal tillægges samme fortolkning uanset reglen anvendes ved arveudlæg eller ved gaveoverdragelse i givers levende live. Den konkrete sag omhandlede et søskendepar på fem, der fra moder var overdraget en ejendom til kr. 1,6 mio. og samtidig besad kendskab til et forestående salg til en væsentligt højere værdi (kr. 5 mio.), som blev gennemført 11 dage efter overdragelsen. Landsskatteretten havde forinden fundet, at der ikke forelå særlige omstændigheder.

I kendelsen **SKM2021.267.HR**, som er afsagt i april 2021, har Højesteret principielt udtalt, at det offentlige er nærmest til at bære risikoen for tab, hvis den offentlige ejendomsvurdering er sat for lavt. Opfattelsen gælder for Højesteret også i de tilfælde, hvor der i en længere periode ikke er sket ajourføring i de offentlige ejendomsvurderinger.

Østre Landsret omstødte ved **SKM2022.3.ØLR** Landsskattens tidligere medhold med klager, hvorved klager, som i 2018 havde anskaffet en udlejningsejendom til kr. 61,7 mio., som han tre måneder senere overdragede til sine børn og børnebørn til kr. 32,3 mio., som svarede til offentlig ejendomsværdi fratrukket 15 %. Landsskatteretten havde fundet, at overdragelsen var i overensstemmelse med værdiansættelsescirkulæret, og at der ikke forelå særlige omstændigheder. Det forhold var Østre Landsret altså ikke enige i.

Skatterådet har i september 2021, **SKM2021.492.SR - SKM2021.503.SR** og i oktober 2021, **SKM2021.529.SR - SKM2021.534.SR** truffet samlet 18 afgørelser med vægt på særlige omstændigheder, som for nu antages at være retningsvisende for fortolkningen af begrebet.

I afgørelsen **SKM2021.494.SR** fandt Skatterådet ikke, at der forelå særlige omstændigheder i den konkrete sag, hvor en forælder ønskede at overdrage en ejerlejlighed til en datter. Forælderen havde erhvervet ejerlejligheden til en pris, der var 54 % højere end den ønskede overdragelsessum. Ejerlejligheden var anskaffet 3 år og 2 måneder tidligere. Overdragelsessummen godkendtes af Skatterådet.

I afgørelsen **SKM2021.498.SR** fandt Skatterådet modsat, at der forelå særlige omstændigheder, og afviste derfor anmodningen, da et ægtepar ønskede at overdrage 50 % af en ejerlejlighed til deres datter. Forældrene havde anskaffet ejerlejligheden 3 år og 2 måneder tidligere til en pris, der var 110 % højere end den ønskede overdragelsessum.

I Skatterådets afgørelser **SKM2021.494.SR** og **SKM2021.498.SR** ses et sammenfald mellem anskaffelsestidspunktet, men en væsentlig forskel på afvigelsen til den offentlige vurdering.

I en tredje afgørelse, **SKM2021.502.SR**, afviste Skatterådet med henvisning til særlige omstændigheder at lade et ægtepar overdrage 50 % af en ejerlejlighed til deres datter, da denne var anskaffet til en pris, der var 57 % højere end overdragelsessummen. Ejerlejligheden var anskaffet 2 år og 2 måneder tidligere. Afgørelsen adskiller sig i al væsentlighed alene tidsmæssigt fra den i **SKM2021.494.SR** truffede afgørelse med ca. 1 års ejertid.

I de øvrige afgørelser truffet, hvor Skatterådet har godkendt værdiansættelsen, har der været tale om ejertider over en længere årrække, men det bemærkes samtidig, at der i SR's forudsætning ikke sker anden værdiansættelse ved belåning i en kreditforening, end den der er anvendt ved overdragelsen, og at der ikke samtidig indrømmes gaver eller arveforskud af væsentlig karakter til overdragernes øvrige børn. Der ses således endnu ikke en nagelfast praksis for, hvornår værdiansættelserne accepteres ved overdragelsen i den nære familiekreds, men det må antages, at en ejertid på mere end 3 år, og en overdragelsessum, der ikke afviger væsentligt mere end 50 % fra den faktiske anskaffelsessum kan accepteres ved forudgående forespørgsel.

3.1.1.1 Ændring af værdiansættelsescirkulæret fra 1982 – fra 15%-regel til 20%-regel

Cirkulære nr. 9792 af 27. september 2021, har ophævet de tidligere pkt. 2-16 i cirkulæret fra 1982, og erstattet disse med nye pkt. 2-13. I al væsentlighed medfører ændringen, at den hidtidige 15%-regel nu er erstattet af en "20%-regel". Altså kan ejendomme overdrages til en værdi i spændet +/- 20 % af den offentlige vurdering, fremfor det tidligere, marginalt mindre spænd.

Cirkulærets ændring trådte i kraft den 15. oktober 2021 med virkning for overdragelse af ejendomme, hvor adkomsthaveren forinden overdragelsen er meddelt en ejendomsvurdering efter EVL § 5, 6 eller 11.

I det ændrede cirkulære er begrebet "særlige omstændigheder" adopteret, men der angives ingen eksempler på, hvad disse omstændigheder kan omfatte. Fortolkningen af særlige omstændigheder må således fortsat bero på den gældende praksis på området, herunder Skatterådets afgørelser, som omtalt ovenfor.

3.1.2 Værdiansættelsen af aktier og anparter

Værdiansættelsen af aktier og anparter er reguleret af aktiecirkulæret, TSS-cirkulære 2000-09⁶⁴, som regulerer værdien af både noterede aktier såvel som unoterede aktier og anparter.

Ved fastsættelsen af værdien af noterede⁶⁵ aktier er opgørelsen simpel, da der anvendes den kurs det regulerede marked har opgjort. Denne kan aflæses dagligt på børsens åbningsdage. Værdien af hver aktie opgøres med baggrund i den gældende kursværdi multipliceret med det antal styk af den pågældende aktie der overdrages, hvorefter overdragelsens handelsværdi kendes.

Når det kommer til unoterede aktier eller anparter, vil værdien være betydeligt svære at opgøre, da der ikke forekommer samme hyppighed i omsætningen af disse kapitalandele. Typisk holdes disse i mange år af virksomhedsejeren. Overdragelsen til den nære familiekræds, som er beskrevet i BAL § 22, stiller yderligere krav til værdiansættelse, da handlen ikke finder sted mellem uafhængige parter. For ejendomsselskaber vil den faste ejendom dog være det primære grundlag af aktiver, hvilket er beskrevet tidligere.

Når værdien af kapitalandelene skal gøres op, kan der derfor tages udgangspunkt i TSS-cirkulære 2000-09, der fungerer som skattemyndighedernes vejledning ved værdiansættelse af unoterede kapitalandele (aktier og anparter), når en handelsværdi skal opgøres i forbindelse med bl.a. et generationsskifte. I medfør af cirkulæret kan dettes vejledende hjælperegler anvendes til at opgøre handelsværdien, når selskabet ikke tidligere er handlet, og en værdi altså kan fastslås på baggrund heraf, eller hvis andre forhold har betydning for værdiansættelsen.

⁶⁴ Cirkulære 2000-03-28 nr. 45 om værdiansættelse af aktier og anparter.

⁶⁵ Ved noterede aktier forstås en aktie, som er registreret på en børs, f.eks. Nasdaq OMX Copenhagen.

Den grundlæggende forudsætning ved værdiansættelse efter cirkulæret er, at kapitalandelens værdi udgøres af summen af aktiver fratrukket selskabets respektive gældsposter i den senest aflagte årsrapport (selskabets indre værdi). Hertil lægges værdien af selskabets goodwill.

Substansen korrigeres med følgende poster:

Fast ejendom	<ul style="list-style-type: none">• Den seneste offentlige ejendomsvurdering anvendes.• Der sker tillæg af evt. ombygningsudgifter, når disse ikke er indeholdte i den offentlige vurdering.• Evt. udenlandske ejendomme indgår til bogført værdi.
Associerede selskaber	<ul style="list-style-type: none">• Handelsværdien anvendes, hvis denne kendes.• Kendes handelsværdien ikke, anvendes selskabets andel af kapitalandelens indre værdi med evt. tillæg af goodwill.• Begrebet associeret virksomhed følger Årsregnskabslovens anvendelse.
Goodwill og andre immaterielle aktiver	<ul style="list-style-type: none">• Korrektionen af disse poster sker iht. cirkulære 2000-03-28 nr. 44 (TSS-cirkulære 2000-10).
Udskudt skat	<ul style="list-style-type: none">• Udskudt skat som netttotal medtages i opgørelsen.• Den udskudte skat korrigeres til de korrigerede værdier (det har f.eks. betydning ved den faste ejendom).• Negativ udskudt skat medtages til en kurs under pari.
Andre forhold	<ul style="list-style-type: none">• Bogført værdi af evt. egne aktier medtages ikke ved opgørelsen.• Kursens beregning reduceres af den nom. kapital med den andel, som egne aktier repræsenterer.

Tabel 4: Egen tilvirkning med udgangspunkt i cirkulærets 2. pkt. (hjælpereglen).

3.1.3 Kort om værdiansættelsen af goodwill

Værdiansættelsen af goodwill ved overdragelse af virksomhed i et generationsskifte kan ske med udgangspunkt i TSS-cirkulære 2000-10⁶⁶, der også kendes som goodwillcirkulæret. Goodwill indgår ikke i den rene ejendomsvirksomheds⁶⁷ værdiopgørelse, og vil derfor alene kort omtales i dette afsnit.

En virksomheds goodwill opstår ved, at en virksomheds rentabilitet og fortsatte indtjeningsevne ikke direkte kan afspejles i den indre værdi (aktiver fratrukket forpligtelser), og at virksomhedens egenkapital derfor ikke afspejler virksomhedens handelsværdi. Goodwill-opgørelsen er kompleks, og forskellige uafhængige parter vil kunne fastsætte værdien af den samme virksomhed vidt forskelligt via vidt forskellige metoder⁶⁸. Når der sker overdragelse af goodwill mellem interesseforbundne parter, skal værdien af den overdragne goodwill sættes til handelsværdien, og her kan goodwillcirkulærets vejledende og standardiserede beregningsmodel anvendes. I visse tilfælde vil der findes branchespecifikke kutymen, som i stedet kan anvendes til at værdiansætte virksomhedens goodwill.

Ved opgørelsen af goodwill efter cirkulærets vejledning tages der udgangspunkt i årets resultat før skat for de seneste tre regnskabsår, men der reguleres ligeledes for f.eks.:

- Resultatet i de enkelte regnskabsår
- Vægtet gennemsnit af resultatet
- Udviklingstendensen
- Driftsherreløn (i personligt ejede virksomheder)
- Forrentning af aktiver
- Kapitalisering af det årlige afkast

Værdiansættelse af goodwill finder relevans i de tilfælde, hvor der er tale om større ejendomsvirksomheder, som har egen driftsorganisation bestående ansat personale (f.eks. ejendomsadministration og -inspektører) og kontorer m.v., og som reelt også kan udøve egen økonomisk virksomhed ved at servicere andre interessenter i ejendomsbranchen. En sådan driftsgren af ejendomsvirksomheden kan f.eks. spaltes, hvis den ikke allerede er struktureret særskilt, og indgå som en del af generationsskiftet med succession. Dette behandles dog ikke yderligere, da det ikke anses som det væsentligste formål med dette speciale.

⁶⁶ Cirkulære 2000-03-28 nr. 44 om vejledende anvisning om værdiansættelse af goodwill

⁶⁷ Defineret som ejendomsvirksomhed uden selvstændig driftsorganisation.

⁶⁸ En gængs metode til at fastslå en virksomheds værdi er f.eks. Discounted Cash Flow-modellen (DCF), men der findes en lang række andre vidt anvendte modeller.

3.2 A/B-modellen som generationsskiftemodel

Et selskab vil typisk være stiftet med én kapitalklasse fra selskabets begyndelse, men et kapitalselskab kan indeholde mere end denne ene klasse, hvis det defineres i selskabets vedtægter, og i øvrigt har berettigelse for kapitalejerne.

A/B-modellen er et alternativ til de familievirksomheder, der som følge af pengetankreglen, ikke har lejlighed til at anvende successionsreglerne. Modellen kan findes og tænkes i et utal af forskellige varianter. A/B-modellen indebærer dog sædvanligvis, at en ny kapitalklasse etableres (A-kapitalandele), som har ret til forlods udbytte og har særlige stemmerettigheder. Samtidig opstår B-kapitalandele, som modsat har reducerede eller ingen stemmeretter, men derimod typisk en større andel af den samlede nominelle kapital i selskabet.

Det forhold, at A-kapitalandele er tillagt disse særlige værdier i form af forlods udbyttet og stemmerettigheder, medfører en reduceret handelsværdi af B-kapitalandelene. Disse kan derfor overdrages til en nu lavere værdi fra forælder til barn, med følgende lavere gaveafgift.

Værdien af A-kapitalandelene nedbringes løbende via uddeling af udbytte fra det skiftede selskab, og når den ældre generation på et senere tidspunkt er godtgjort den fulde værdi, kan kapitalandelene enten sidestilles med B-kapitalandelene, eller bortfalde.

Når A/B-modellen anvendes, kan overgangen af B-kapitalandele ske både som afståelse (for erhverver enten med eller uden erlæggelse af vederlag) og som erhververs nyttegning af kapitalandele, så længe de nye kapitalandeleles kurs ikke er lavere end 100⁶⁹.

Modellens fordele kommer bl.a. til udtryk i, at erhververen af B-kapitalandelenes finansieringsbehov tilgodeses, da der er relativt begrænsede skatte- og afgiftsmæssige konsekvenser. Værdien af kapitalandelene udvandes nemlig som følge af udbytteretten hos forælderen. Samtidig har erhververen opnået retten til en andel i fremtidige værdistigninger i f.eks. ejendomsværdierne for en minimal økonomisk risiko.⁷⁰

Der er ikke nedfældet decideret lovgivning om A/B-modellen, men anvendelse af modellen berører en række af skattelovene, som bl.a. omfatter:

- ABL § 31, stk. 1, som sidestiller erhvervelse og afståelse af aktier ved gave, arv og arveforskud med almindeligt køb og salg af aktier.

⁶⁹ SLL § 31.

⁷⁰ Måtte værdien af kapitalandelene senere falde, vil det alene være den betalte afgift i forbindelse med overdragelsen, der principielt kan tabes, hvis overgangen mellem forælder og barn er sket vederlagsfrit (som gave).

- BAL § 27, stk. 1, som fastsætter en gaves værdi til handelsværdi på overdragelsestidspunktet.
- LL § 2, stk. 1 om kontrollerede transaktioner til handelsværdi.
- SL § 4, stk. 1 om beskattningen af den skattepligtiges samlede årsindtægter.

A/B-modellen følger i overvejende grad gældende praksis, og modellen blev anerkendt ved Ligningsrådets afgørelse af 18. juni 2002, **SKM2003.66.LR**, hvor principperne for beregning af den forlods udbytteret første gang blev beskrevet. Beregningsprincipperne blev senere ændret og præciseret ved Ligningsrådets afgørelse af 19. oktober 2004, **SKM2004.416.LR**, hvor det blev fastslået, at den forlods udbytteret skal beregnes som forskellen mellem selskabets handelsværdi og den nominelle værdi af selskabets kapital. Ligeledes er de i begge afgørelser fastslået, at der til den forlods udbytteret skal knyttes en præmie for rente- og risikofaktoren ved modellen.

3.2.1 Retten til forlods udbytte

Retten til forlods udbytte, der tillægges A-kapitalandelene, udgør forskellen mellem kapitalandelens handelsværdi og den nominelle værdi af kapitalandelene. Udbytteretten nulstiller så at sige værdien af selskabets egenkapital, og den værditilvækst, der sker i selskabet, tilskrives fremadrettet kapitalejerne i de respektive ejerforhold.

Udnyttelsen af udbytteretten vil typisk ske over en lang årrække eftersom selskabets økonomiske forhold tillader udbyttet, så den fulde overtagelse af selskabet ved denne generationsskiftemodel fsva. ejendomsselskaber, kan være en langvarig affære. Det er ikke ensbetydende med, at der ikke løbende kan ske udlodning af udbytte til alle selskabets kapitalejere (A og B), hvis dette vedtægtsmæssigt er bestemt. Det er f.eks. set ved Skatterådets afgørelse, **SKM2008.476.SR**, som dog samtidig bebuder, at der ikke må ske en egentlig forskydning i formuen mellem kapitalejerne.

Udbytteretten, og derved den aktuelle handelsværdi, vil mellem uafhængige parter fastsættes gennem direkte forhandling. Udbytteretten kan sammenlignes med en earn-out-aftale, som også kan tidsbegrænses som led i forhandlingen mellem parterne. En evt. tidsbegrænsning kan fungere som erhververens sikring af, at der ved senere manglende indtjening i selskabet, sker en regulering af købesummen. Udbytteretten fastsættes mellem interesseforbundne parter med udgangspunkt i en vejledende formel, som det f.eks. er set i **SKM.2011.79.SR**.

3.2.2 Forrentning af forlods udbytte

Ved tillægelse af forlods udbyttet til f.eks. A-kapitalandele, skal denne ret, medmindre overdragelsen sker mellem uafhængige parter⁷¹, efter skattemyndighedernes praksis ske med en årlig forrentning. Forrentningen udgør reelt en opskrivning af udbytterettens størrelse, og fungerer som kompensation for den udskudte betaling af den værdi, der tillige er fastsat på erhververens indtrædelsestidspunkt.

Forrentningens størrelse skal modsvare det en oplyst uafhængig investor ville kræve under hensyntagen til alternative investeringer. Det giver i sig selv oplæg til at individualisere forrentningen, afhængigt af virksomhedstype og underliggende aktivitet.

Skatterådet har i en række tidligere tilfælde, bl.a. i **SKM2008.697.SR**, anerkendt selskabets bankfinansieringsrente efter skat som forrentningssats, men retsstillingen er siden ændret, da det kan kritiseres, at forholdet er svært sammenligneligt med selskabets egen fremmede finansiering.

I et senere tilfælde, **SKM2016.219.SR**, fandt Skatterådet, at en årlig forrentning på 3 % var for lav i den konkrete sag, da der henset til det daværende lavrentemiljø kunne opnås ca. 8-12 % årligt afkast beregnet ved CAPM⁷² ved investering i unoterede kapitalandele.

Der ses af ovenstående eksempler ikke en fast praksis for, hvilken forrentning det forlods udbytte skal tillægges, og det må basalt vurderes, om forrentningen skal sammenlignes med, hvad det ville koste at lånefinansiere et køb, eller hvad afkastkravet ved alternative investeringer vil være. For fast ejendom kan det måske være nærliggende at vurdere forrentningen i relation til den underliggende ejendoms forrentningsfaktor.

3.2.3 Anvendelsen af A/B-modellen

Det er nærliggende at betragte afståelsesbegrebet i ABL, når A/B-modellen overvejes. Skattemyndighedernes udgangspunkt omkring A/B-modeller er, at den væsentlige ændring af kapitalklassernes rettigheder og værdier, kan sidestilles med en afståelse, når bemærkningerne til ABL § 30 betragtes. Der er imidlertid udviklet en praksis i først Ligningsrådet og senere i Skatterådet for at godkende A/B-modellerne, så længe alene én kapitalejer findes før og efter vedtægtsændringen og opdeling i nye kapitalklasser, som det f.eks. er set i **SKM2004.416.LR** og i **SKM2015.274.SR**. For at anvende A/B-modellen, er det dog en forudsætning i praksis, at

⁷¹ Mellem uafhængige parter er forrentningen et forhandlingsspørgsmål på lige fod med f.eks. tidsbegrænsningen som nævnt i afsnit 6.2.

⁷² Capital Asset Pricing Model, som er en værdiansættelsesmodel, der tager højde for forholdet mellem risiko og afkast.

kapitalandelene værdiansættes til handelsværdi ved overdragelsen. Dette skyldes bl.a., at der på den måde ikke sker en maskeret formueforskydning mellem den yngre- og den ældre generation. Skattemyndighederne har flere gange i sin argumentation mod A/B-modeller lagt vægt på betydningen af Højesterets afgørelse i Voma Holding-sagen, **SKM2011.501.HR**, hvor en transaktionsrække⁷³ ansues som en samlet disposition planlagt på forhånd, som derved skal bedømmes samlet.

I Skatterådets afgørelse, **SKM2015.274.SR**, begrundes SR bekræftelsen på modellen med kapitalandelens forlods udbytteret til handelsværdi, og anser ikke en vedtægtsændring for afståelse, på trods af, at der umiddelbart efter opdelingen sker overdragelse af B-kapitalandelene. Skatterådets udtalelse er videre i den konkrete sag, at der ved overdragelse til en værdi lavere end handelsværdien sker afståelsesbeskatning hos besidderen af A-kapitalandele, mens erhververen af B-kapitalandele gavebeskattes. Sagen fikserede den praksis, der hidtil var ført for A/B-modeller.

Skattemyndighederne udsendte i august 2020 et nyt styresignal, **SKM2020.348.SKTST**, som trådte i kraft med virkning fra den 28. februar 2021. Styresignalet er en udspringer af Skatterådets afgørelse, **SKM2019.371.SR**, som rokkede ved den hidtidige praksis for værdiansættelsen af A/B-modeller, der ifølge SR's afgørelse ikke i tilstrækkelig grad tillægger B-kapitalandelene den reelle værdi. I den konkrete sag, **SKM2019.371.SR**, fandt Skatterådet ikke belæg for at lade værdiansættelsen af en gevinstmulighed indgå i A/B-modellen, da der ville være tale om en skærpelse af praksis før udsendelse af det omtalte, nye styresignal. Det skete derimod ved afgørelsen i **SKM2019.30.SR**, hvor Skatterådet ikke fandt, at der var tale om en praksisskærpelse i den konkrete sag.

Styresignalets retning medfører, at der fremadrettet i værdiansættelsen af B-kapitalandelene skal indregnes en gevinstmulighed i forbindelse med overdragelsen. Derved skal værdien af en mulig fremtidig gevinst ved ejerskabet af B-kapitalandelene indregnes. Skatterådet tiltrådte således i **SKM2019.371.SR**, at fastsættelsen af den forlods udbytteret, når den udgør størstedelen af selskabets værdi, giver en asymmetri mellem gevinstmuligheden, der er tildelt B-kapitalandelene og den næsten rene tabsmulighed, som er tillagt A-kapitalandelene. Efter skattemyndighedernes opfattelse i styresignalet, udgør en væsentlig del af handelsværdien en andel i niveauet 75 %, når denne er tillagt A-kapitalandelene som forlods udbytteret. Der vil dog altid skulle ske en konkret vurdering fra sag til sag.

⁷³ Den konkrete sag vedrørte bl.a. tilførsel af aktiver og senere udlodning, som blev anset som kontantvederlag, i strid med forudsætningerne for den skattefrie tilførsel.

Når A-kapitalandelene tillægges udbytteret og en lav gevinstmulighed (f.eks. 5 %, når 5 % af kapitalen udgøres af A-kapitalandelene), vil disse i skattemyndighedernes optik bære den overvejende del af tabsrisikoen ved selskabets evt. fremtidige værditab. Omvendt har B-kapitalandelene alene den langt overvejende del af gevinstmuligheden, da tabsrisikoen er begrænset til den nominelle værdi af kapitalen. Kapitalejerne, der har B-kapitalandelene, holder den fremtidige ret til afkast, som ligger over niveauet for forrentningen af den forlods udbytteret.

Styresignalet kræver værdiansættelse af netop den asymmetri, og henviser til at tage udgangspunkt i optionsteori ved beregningen af værdien af de enkelte kapitalklasser. Følgelig vil virksomheder med den største volatilitet, også have muligheden for størst fremtidig gevinst. Styresignalet henviser til at anvende f.eks. Black-Scholes modellen eller binomialmodellen ved beregning af optionens værdi og de asymmetriske muligheder for tab og gevinst.

Anvendelse af A/B-modellen blev ved en lovændring af 27. december 2019⁷⁴ udfordret yderligere, eftersom reglerne for en hovedaktionærs delvise salg af kapitalandele i selskaber, der har flere kapitalklasser, er skærpet. Skærpelsen findes i det forhold, at den hidtidige gennemsnitsmetode, der fokuserer på kapitalandelens nominelle værdi ved opgørelsen af kapitalandelens anskaffelsessum, ændredes til at opgøres med udgangspunkt i kapitalandelens handelsværdi. Denne nye opgørelsesmetode medfører således en fremskudt afståelsesbeskatning ved overgangen af B-kapitalandelene.

3.2.4 Opsummering af A/B-modellen

Ved generationsskifte af selskaber, der i overvejende grad indkapsler passiv kapitalanbringelse, som f.eks. ejendomsudlejningsvirksomhed, er A/B-modellen en egnet løsning. Modellen tager hensyn til den ældre generations oparbejdede resultater, og giver mulighed for at komme relativt billigt gennem generationsskiftet, forstået på den måde, at finansieringsfremskaffelsen her og nu er begrænset for den yngre generation. Modellen giver mulighed for at afvikle handelsværdien via fremtidige udlodninger fra selskabet, mod en samtidig forrentning af den egentlige overdragelsessum i form af dette forlods udbytte.

A/B-modellen finder fortsat sin berettigelse, men de seneste skærpselser i praksis medfører en mindre gunstig anvendelse af modellen. Hvor udbredt den fremadrettet vil være, vil kommende afgørelser være et vidnesbyrd om.

⁷⁴ Lov 2019-12-27 nr. 1576 om ændring af aktieavancebeskatningsloven, kursgevinstloven, ligningsloven og forskellige andre love.

3.3 Generationsskiftets overdragelse – som gave eller som bo

Når der sker overdragelse af kapitalandele i et selskab, kan overdrageren i levende live vælge, at generationsskiftet skal ske mod vederlag, eller at lade erhververen modtage kapitalandelene som gave. Overdragelsen kan også ske som en kombination af de to.

Når overdragelsen sker i levende live, kan denne ved hel eller delvis erlæggelse af vederlag, ske kontant eller via et gældsbrev, mens den ved overdragelse fra et bo alene kan ske kontant. I de tilfælde, hvor overdragelsen finder sted til den nære familie, som omfattes af BAL § 22, kan der ved stiftelse af gældsbrev anføres anfordringsvilkår. Disse vilkår kan være en yderligere håndsrækning til erhververen, da anfordringsvilkår tillader erhververen at afvikle gældsbrevet rentefrit, mod overdragerens samtidige mulighed for at kræve lånet indfriet på dennes anfordring⁷⁵.

Der er således forskelle mellem at lade overdragelsen ske i levende live eller ved skifte af et dødsbo, og til hvilken personkreds overdragelsen finder sted. I dette hovedafsnit redegøres for mulighederne og behandlingen ved overdragelse i levende live (med fokus på gaveoverdragelse) eller ved skifte af bo (efter virksomhedsejers bortgang).

Afgiftssatsen i forbindelse med generationsskifte har for en, i historisk perspektiv, kort periode været nedtrappet fra 15 % til 5 %, efter vedtagelsen af lovforslag L183 af marts 2017. Vedtagelsen af lovforslaget skete som led i et ønske om at sikre gunstigere vilkår for likviditetsfremskaffelsen i forbindelse med overgangen fra den ældre til den yngre generation. Afgiftsnedsættelsen er siden ført tilbage til de oprindelige 15 % fra før nedtrappingen. Den nedsatte afgift har imidlertid alene gældt for generationsskiftet af aktive erhvervsvirksomheder, som kan anvende successionsregler, og har derfor ikke omfattet ejendomsselskaber, der som tidligere omtalt anses som værende passive virksomheder (passiv kapitalanbringelse). Der lægges af denne grund ikke yderligere vægt på den midlertidige afgiftsnedsættelse af bo- og gaveafgiften.

⁷⁵ Anfordring er lig "med øjeblikkelig virkning", der forstås som et varsel på 14 dage

3.3.1 Gaveafgiften ved generationsskifte i levende live

Hvis den ældre generation ønsker at overdrage hele eller dele af kapitalandelene i et generationsskifte som gave til den yngre generation, er der forskel på, hvem modtageren af gaven er. Gaveafgiftsberegningen er nemlig differentieret personer i mellem, afhængigt af, om der findes en familiær relation eller ej, og i givet fald hvilken.

Hovedreglen ved overdragelse af kapitalandele efter ABL §§ 34-35A som gave i forbindelse med generationsskiftet er, at modtageren enten er fuldt skattepligtig, eller at denne er gaveafgiftspligtig af den modtagne gaves værdi. Når fast ejendom er en del af en ydet gave, kan en eventuelt betalt tinglysningsafgift modregnes i den beregnede gaveafgift i medfør af BAL § 29, stk. 2.

Afgiftspligtige af modtagne gaver omfatter den personkreds, der nævnes i BAL § 22, stk. 1, og således skal følgende personer betale afgift, når en gave over et vist beløb modtages (det afgiftsfrie bundfradrag er i 2022-niveau kr. 69.500):

- a. Børn, stedbørn og deres børn (børnebørn).
- b. Et afdødt barns- eller stedbarns længstlevende ægtefæller.
- c. Forældre.
- d. Samlevende, når disse har delt bopæl med gavegiveren i to år indtil gaven gives, eller hvis der tidligere er delt bopæl i mindst to sammenhængende år, og den delte bopæl alene er ophørt som følge af anbringelse på institution (f.eks. i ældrebolig).
- e. Plejebørn, der har delt bopæl med gavegiveren i mindst fem sammenhængende år, når dette er begyndt inden plejebarnets 15. år, og højst én af plejebarnets forældre har haft bopæl med plejebarnet hos gavegiveren.
- f. Stedforældre og bedsteforældre.

Børns- og stedbørns ægtefæller (svigerbørn) omfattes ligeledes af kredsen af gaveafgiftspligtige i medfør af BAL § 22, stk. 2.

Søskende, disses børn (nevøer og niecer) og evt. samlevere, der har delt bopæl i færre end to år, omfattes altså ikke af BAL § 22, og derved kredsen af gaveafgiftspligtige. I stedet for betaling af gaveafgift, vil denne personkreds i gavegivers univers, være skattepligtige af gavens værdi, og derfor skulle betale indkomstskat af denne.

I nedenstående tabel er gaveafgiftssatserne og grænserne for afgiftsfrit bundfradrag anført for forskellige personkreds:

Gavemodtager er til gavegiver:	Gaveafgiftssatsen er:	Afgiftsfrit bundfradrag udgør:
Ægtefælle	0,00 %	Ingen beskatning
Nærtbeslægtet i lige linje	15,00 %	Kr. 69.500
Svigerbarn	15,00 %	Kr. 24.300
Stedforælder eller bedsteforælder	36,25 %	Kr. 69.500
Fjern- eller ikke slægting	Alm. indkomstskat	Intet bundfradrag

Tabel 5: Oversigt over gaveafgiftssatser ved forskellige gavemodtagere (egen tilvirkning) ⁷⁶

Det skattefrie bundfradrag, der gives, før beregningen af gaveafgift finder sted, indeksreguleres årligt i medfør af PSL § 20.

Boafgiftsloven kategoriserer kredsen af gaveafgiftspligtige i tre forskellige afgiftssatser, som gennemgås i de følgende underafsnit.

3.3.1.1 Afgiften, hvis gaven gives til ægtefællen

Det gælder undtagelsesvist, at der ikke beregnes afgift af gaver, som gives mellem ægtefæller. Det følger af BAL § 22, stk. 3. Ægtefæller kan derved frit overføre aktiver mellem sig, og derigennem omfordele formuen fra den ene part til den anden, uden skatte- og afgiftsmæssige konsekvenser til følge. Reglen er alene gældende for ikke-separerede ægtefæller, uanset om disse er samlevende eller ej.

Som en undtagelse til de ellers afgiftsfrie overførsler mellem ægtefæller findes BAL § 24, stk. 3, som lyder, at der for værdien af gaver, hvorpå der hviler en brugs- eller indtægtsnydelse, skal

⁷⁶ Faktakilde er Skatteministeriets skatte- og afgiftssatser for 2022.

beregnes en afgift på 15 % for beløb, der i et kalenderår, er større end det afgiftsfrie bundbeløb. Et eksempel på en indtægtsnydelse er overdragelsen af en udlejningsejendom, hvis nettoglejndtægt (eller indirekte ved udbyttet af kapitalandelene) som en del af overdragelsen fortsat skal opretholdes hos den givende part. Indtægtsnydelsen vil i givet fald udgøre en del af vederlaget for gaven, som skal kapitaliseres, og modregnes i forbindelse med afgiftens berigtigelse. Den løbende ydelse modregnes i den kapitaliserede værdi i medfør af LL § 12 B.

3.3.1.2 Afgiften, hvis gaven gives til den nære familie

Den personkreds, der af omfattet af BAL § 22, stk. 1, litra a-e, er afgiftspligtige af gaver modtaget med en handelsværdi større end det afgiftsfrie bundfradrag på kr. 69.500 (2022-niveau) hhv. kr. 24.300 (2022-niveau) for svigerbørn.

Personkredsen omfattet af litra f, er pligtige til at beregne en tillægsafgift på 25 %, hvilken medfører en effektiv afgift på 36,25 % af gavens værdi. I afgiftsberegningen er at modregne det afgiftsfrie bundbeløb.

Gavegiveren kan betale den beregnede gaveafgift uden yderligere beregning, og således nedsætte den effektive afgift fra f.eks. 15 % til 13,04 %. Eks.: En gave gives udover bundfradraget på kr. 1 mio. Gaveafgiften beregnes til t.kr. 150. Modtager er således tilbage med t.kr. 850, hvis modtager indbetaler gaveafgiften. I stedet kan gavegiver overdrage en værdi på t.kr. 850, hvorved afgiften beregnes til t.kr. 127,5 (15 % af t.kr. 850), som giver indbetaler til skattemyndighederne. Den samlede overførsel udgør derved t.kr. 977,5, fremfor tidligere beregnede kr. 1 mio.

3.3.1.3 Afgiften, hvis gaven gives til andre personer

Personer der står udenfor gavekredsen, og altså ikke er omfattede af BAL § 22, er indkomstskattepligtige af en gaves værdi i medfør af SL § 4, stk. 1, litra c. Personkredsen omfatter f.eks. selskabets nære medarbejdere og søskende.

3.3.1.4 Gaveanmeldelse til skattemyndighederne

Gaveafgiftspligten træder ind, når der i løbet af et kalenderår er ydet gaver ud over de afgiftsfrie bundgrænser, som nævnt i tabel 5. Skattemyndighederne skal have modtaget meddelelse om gavens værdi og afgiftspligt senest den 1. maj efter udløbet af kalenderåret, hvori gaven er givet.⁷⁷

⁷⁷ BAL § 26.

3.3.2 Boafgiften ved generationsskifte efter død

Når en afdød person efterlader sig værdier, beregnes en boafgift af boets samlede værdibeholdning. Boafgiften beregnes og betales, når der er sket en godkendt boopgørelse efter BAL § 4, stk. 1, og før udbetaling til boets arvinger. Grundsatsen for boafgift udgør 15 % af boets værdier, når afdøde i medfør af BAL § 9, stk. 1 havde sit hjemting i Danmark.

Afhængigt af arvingens tilhørsforhold til afdøde, kan en tillægsafgift beregnes, eller et afgiftsfrit bundfradrag gælde, før boafgiftens beregning.

Afgiftspligtige af modtagen arv omfatter den personkreds, der nævnes i BAL § 1, stk. 2, og således skal følgende personer betale afgift med 15 %, når en arv over et vist beløb modtages (det afgiftsfrie bundfradrag er i 2022-niveau kr. 312.500):

- a. Børn, stedbørn og deres børn (børnebørn).
- b. Forældre.
- c. Et barns- eller stedbarns ægtefæller.
- d. Samlevende, når disse har delt bopæl med gavegiveren i to år indtil gaven gives, eller hvis der tidligere er delt bopæl i mindst to sammenhængende år, og den delte bopæl alene er ophørt som følge af anbringelse på institution (f.eks. i ældrebolig).
- e. En frasepareret eller fraskilt ægtefælle til afdøde.
- f. Plejebørn, der har delt bopæl med gavegiveren i mindst fem sammenhængende år, når dette er begyndt inden plejebarnets 15. år, og højst én af plejebarnets forældre har haft bopæl med plejebarnet hos gavegiveren.

Til personer, der ikke er omfattet af ovenstående kreds af nærtstående til afdøde, beregnes ligeledes en tillægsafgift på 25 % af arven efter allerede betalt afgift. Den effektive afgiftssats udgør således 36,25 % ($25 \% \text{ af } 85 \% = 21,25 \% + 15 \% = 36,25 \%$).

Søskende og andre personer kan dog omfattes af den nære kreds, hvis disse har delt bopæl med afdøde i min. 2 år. Det er bl.a. konstateret i Østre Landsrets dom af 24. februar 1998, **TfS 1998, 309**, hvor en søster til afdøde førte bevis for fælles bopæl i mere end 2 år før dødsfaldet, og derved blev omfattet af den nære kreds. Dette på trods af, at søsteren havde bibeholdt sin folkeregisteradresse andetsteds.

Af arven til afdødes ægtefælle beregnes ikke boafgift. Afgiftsfriheden er ligeledes gældende, når arven tilfalder en almennyttig institution (f.eks. en almennyttig fond) eller når arven tilfalder den danske stat.

Bundfradraget, som i 2022 er kr. 312.500, reguleres årligt efter PSL § 20. Beregningen af boafgift sker i det år dødsfaldet indtræffer, og det er det gældende bundfradrag for året, der er gældende ved beregningen. Ved opgørelsen af afgiftsgrundlaget for boet tillægges alle aktiver og gældsforpligtelser til disses handelsværdier.

I nedenstående tabel fremgår boafgiftssatserne og grænserne for afgiftsfrit bundfradrag anført for forskellige grupper af arvinger:

Arving er til boet:	Boafgiftssatsen er:	Afgiftsfrit bundfradrag udgør:
<i>Ægtefælle</i>	0,00 %	Ingen boafgift
<i>Nærtbeslægtet i lige linje</i>	15,00 %	Kr. 312.500
<i>Fjern- eller ikke slægtning</i>	15,00 % + tillægsafgift på 25,00 %, hvilket medfører en effektiv afgiftssats på 36,25 %	Intet bundfradrag (dog beregnes tillægsafgiften efter fradrag af boafgiften)
<i>En almennyttig institution</i>	0,00 %	Ingen boafgift
<i>En ikke-almennyttig institution</i>	15,00 % + tillægsafgift på 25,00 %, hvilket medfører en effektiv afgiftssats på 36,25 %	Intet bundfradrag (dog beregnes tillægsafgiften efter fradrag af boafgiften)

Tabel 6: Oversigt over boafgiftssatser ved forskellige arvinger (egen tilvirkning) ⁷⁸

Boafgiftsloven kategoriserer kredsen af boafgiftspligtige i tre forskellige afgiftssatser, som gennemgås i de følgende underafsnit.

3.3.2.1 Afgiften, når arven tilfalder ægtefællen

Den længstlevende ægtefælle er fritaget fra at beregne og betale boafgift ved arv fra den afdøde ægtefælle. Dette er gældende uanset arvens størrelse og ægteskabets forudgående varighed, så længe der har været tale om gyldigt ægteskab før boets opståen.⁷⁹ Såfremt der er tale om arv af kapital- og formueaktiver, der har tilknyttet en brugs- eller indtægtsnydelse til boet, skal der dog som undtagelse beregnes 15 % boafgift af værdien af disse aktiver.⁸⁰ Princippet følger det, der er beskrevet med et eksempel i afsnit 3.3.1.1.

⁷⁸ Faktakilde er Skatteministeriets skatte- og afgiftssatser for 2022.

⁷⁹ BAL § 3, stk. 1, litra a.

⁸⁰ BAL § 14, stk. 2.

3.3.2.2 Afgiften, når arven tilfalder den nære familie

Arven, der tilfalder den afdødes nærtbeslægtede iht. de oplyste i afsnit 7.2, boafgiftsberegnes med 15 % af den del af arven, der overstiger det afgiftsfrie bundfradrag på kr. 312.500 (2022-niveau). Bundfradraget er gældende for værdierne i boet i sin helhed, og altså ikke for hver enkelt arving. Der kan således ikke beregnes f.eks. dobbelt fradrag, hvis der findes to arvinger til afdøde i kredsen af nærtbeslægtede. Dette gælder dog ikke, hvis afdøde har siddet i uskiftet bo inden dødsfaldet. I et sådan tilfælde kan et dobbelt bundfradrag anvendes.⁸¹ Boafgiften beregnes af enten boopgørelsen eller af boets åbningsbalance.

3.3.2.3 Afgiften, når arven tilfalder andre

Personer, der ikke er omfattet af kredsen oplyst i afsnit 3.3.2 skal beregne og betale en tillægsafgift på 25 % af arven⁸² efter at have beregnet den almindelige boafgiftssats på 15 %. Derfor er der en effektiv boafgiftssats på 36,25 % for personer, der ikke er nærtstående til afdøde.

3.3.2.4 Henstand for betaling af boafgift (ligeledes gaveafgift)

Personer, der har arvet virksomhed eller aktier i et noteret selskab kan efter indførelse af lov nr. 1589 af 27. december 2019 om ændring af boafgiftsloven og skatteforvaltningsloven, afdrage afgiften over en 30-årig periode mod rentebetaling. Muligheden er dog alene gældende for virksomheder omfattet af successionsreglerne, og omfatter således ikke ejendomsselskaber.

⁸¹ To arveladere er lig to bundfradrag.

⁸² BAL § 1, stk. 2.

3.4 Finansieringen af generationsskiftet

I forbindelse med planlægningen af et generationsskifte, er det centralt at fastlægge, hvordan generationsskiftet skal finansieres. Der kan ofte være tale om store summer, der skifter hænder og finansieringsmetoden er ikke uvæsentlig. Da ejendomsselskaber er omfattet af ABL's værnsregel om pengetanksselskaber, er beskatningen omfattende på ved et generationsskifte, da der både sker beskatning ved aktieavance og med en gaveoverdragelse udløses tillige gaveafgift.

En overdragelse af kapitalandelene i et ejendomsselskab, eller i et holdingselskab, som ejer ejendomsselskabet, kan likviditetsbehovet let komme til at udgøre en væsentlig procentdel af ejendommens handelsværdier, som synliggjort ved dette korte eksempel (uden hensyn til progressionsgrænse for aktieskat og bundgrænse ved gaveoverdragelse):

A: Ejendommens værdi	kr. 20.000.000
B: Udskudt skat, passiveret	kr. 500.000
C: Kreditforeningslån	kr. 10.000.000
D: Andre gældsforpligtelser	kr. 500.000
E: Anskaffelsessum for aktier	kr. 500.000
F: Værdi af anparter (A-B-C-D)	kr. 9.000.000

G (far) overdrager som gave kapitalandele til H (søn), og opnår en avance på unoterede aktier, som er skattepligtig for G. H er samtidig afgiftspligtig af gavens værdi (F). G har en avance på kr. 8.500.000, som han betaler 42 % i avanceskat af. Det svarer til kr. 3.570.000. H har modtaget en gave på kr. 9.000.000, som han skal betale 15 % gaveafgift af. Det svarer til kr. 1.350.000. De samlede skatter og afgifter ved gaveoverdragelsen udgør kr. 4.920.000 (kr. 3.570.000 + kr. 1.350.000), og svarer i dette simple eksempel til 24,6 % af værdien af ejendommene.

Ved overdragelse af kapitalandele i ejendomsselskaber, stilles der altså umiddelbart store krav til likviditeten eller muligheden for at gældsfinansiere med øget kreditforeningsbelåning, ligesom det kan blive en konsekvens at afhænde ejendommene, hvis finansieringen af skatter og afgifter ikke ellers kan findes.

I de følgende afsnit diskuteres forskellige metoder til at finansiere gennemførelsen af et generationsskifte.

3.4.1 A/B-modellen

A/B-modellen er beskrevet tidligere i afsnit 3 som en model til at foretage et generationsskifte. Modellen fungerer imidlertid også som overvejende finansieringskilde.

Finansieringselementet er indlejret i selve essensen af A/B-modellen, eftersom etableringen af kapitalklasser tillader en overdragelse af B-kapitalandele til en ny kapitalejer til en relativt lav værdi, mens A-kapitalandelene tildeles en forlods udbytteret. Ved denne opdeling tilfalder en defineret mængde af selskabets fremtidige overskudslikviditet denne kapitalklasse, som en betaling for overdragelsen, indtil denne forpligtelse er fuldt afviklet.

Som godtgørelse for udskydelsen af betalingen skal beregnes og tillægges en forrentning for den forlods udbytteret. Forrentningen fungerer delvist som en fyldestgørelse for den risiko A-kapitalejeren påtager sig ved ikke at modtage fuld betaling på overdragelsestidspunktet.

A/B-modellen tillader personer med begrænset formue at erhverve kapitalandele i et selskab, hvor en bank næppe vil fuldfinansiere transaktionen. Risikoen skal basalt set vejes som egenkapitalfinansiering. A/B-modellen har dog den ulempe, særligt hvis modellen sker ved overdragelse til en nøglemedarbejder, at den principielt tidligere kapitalejer fortsat er en del af ejerkredsen.

3.4.2 Finansiering via gældsbrief og delvis gave

Finansieringen af generationsskiftet også ske via et gældsbrief. I dette tilfælde sker overdragelse fra f.eks. en far til søn. Når overdragelsen sker, bliver faren avancebeskattet af en evt. gevinst, mens sønnen indtil videre har en fordring mod sig, og derfor ikke har modtaget en gave, og følgelig ikke skal betale gaveafgift heraf. Gældsbriefet kan altså udskyde en afgiftsbetaling.

Gældsbriefe kan indenfor gavekredsen⁸³ oprettes på anfordringsvilkår. Anfordringsgældsbriefe kan stiftes som rente- og afdragsfrie fordringer. Anfordringsvilkårene medfører samtidig, at gældsbriefet af fordringshaver kan opsiges til fuld indfrielse med et varsel på 14 dage.

En godkendelse af et anfordringsgældsbrief mellem en far og datter, hvor faren ønskede at overdrage aktier i et pengetanksselskab, er f.eks. set i **SKM2015.57.SR**, hvor Skatterådet bekræftede, at et rentefrit anfordringsgældsbrief kunne etableres til kurs 100.

⁸³ Som defineret i BAL § 22.

Når anfordringsgældsbreve stiftes, er det en væsentlig faktor for en evt. undgåelse af fuld gaveafgiftsbeskatning, at der ikke indføres oplysninger om, at gældsbrevet afvikles med en årlig gave. Landsskatteretten afgjorde ved **LSR2017.15-1996140**, at der skulle ske gaveafgiftsberegning, da gældsbrevets vilkår bl.a. lød på, at der skulle ske årlige afdrag med de beløb en forælder skattefrit kan give et barn, indtil gældsbrevet var fuldt afviklet.

I en anden afgørelse offentliggjort i **TfS 2000, 369**, tog Landsskatteretten stilling til overdragelsen af en aktiebeholdning fra en far til en datter, ved dels gave, dels stiftelse af gældsbreve. Gældsbrevets vilkår omfattede bl.a. at dette skulle afdrages ligeligt over 10 år. LSR fandt, at der ikke var tale om et anfordringsgældsbreve, og at der skulle ske beskatning ved beregning af gaveafgift af gældsbrevets pålydende.

Tilbagebetalingen af gældsbrevet kan enten ske ved kontant udligning (som kræver beskattede midler, f.eks. udlodning fra ejendomsselskabet) eller ved gave med følgende gaveafgiftsberegning.

Et bestående anfordringsgældsbreve ved fordringshavers død vil indgå i boopgørelsen.

4 KONKLUSION

Udgangspunktet for dette kandidatspeciale har været at belyse udfordringerne, der findes for kapitalejerne i de danske ejendomsselskaber, når et generationsskifte er under opsejling, og derfor først skal planlægges og senere skal gennemføres. Der findes i Danmark 3-4.000 ejendomsvirksomheder, der i alt beskæftiger ca. 100.000 ansatte i fag, der står i direkte relation til branchen.

Under planlægningen af et generationsskifte, er det vigtigt at afklare det fremtidige grundlag for virksomheden. Synliggørelsen af virksomhedens retning for fremtiden og af virksomhedens økonomi, er væsentlige parametre at overveje. Der findes dog mange andre forhold, bl.a. af mere personlig karakter end økonomiske og skattemæssige, som er væsentlige at overveje og tage hensyn til. De likviditetsmæssige krav til et generationsskifte er ofte store, da virksomhedens ejere, ofte skal afregnes over tid, ligesom skatter og afgifter kan dræne store dele af virksomhedens likviditet. Det stiller derfor krav til den rettidige og tidlige start på generationsskiftet.

Ejendomsselskaber er omfattet af aktieavancebeskatningslovens pengetankregel, der er blevet indført som en værnsregel, der skal sikre, at successionsreglernes formål om at understøtte aktive og igangværende erhvervsvirksomheder, ikke omgås. Pengetankreglen har den konsekvens, at ejendomsselskaber, der falder under definitionen om passiv kapitalanbringelse, ikke kan omfattes af successionsreglerne. Derved kan der ikke ske overdragelse af formue med udskudt beskatning og optimering af gave- og boafgiftsbeskatningsreglerne ved at nedsætte gave- eller boafgiftsbetalingen, eller ved at udskyde gaveafgiftsbetalingen til et senere tidspunkt.

Ejendomsselskaber omfattes af pengetankreglen, hvad enten reglens indtægtskriterie, som følge af lejeindtægter, eller aktivkriterie, som følge af ejendommenes vægt i balancen, overskrides.

Når generationsskiftet planlægges, findes der en række omstrukturingsmuligheder, som er relevante at overveje, alt afhængigt af virksomhedens forhold og fremtidige formål. De relevante modeller omfatter aktieombytning, fusion, spaltning og tilførsel af aktiver. Fælles for alle modeller er, at de kan anvendes skattefrit, dog kun til en sådan grad, at beskatningen udskydes, og ikke undgås. Omstrukturingsmodellerne kan anvendes med tilladelse, men en sådan kræver, at der gives en forretningsmæssig begrundelse for omstrukturen. Den kan ofte være svær at finde foruden skatteudskydelse, og i så fald, må man leve med et holdingkrav i en periode på tre år.

Værdiansættelsen af aktiver og gæld, som overdrages i forbindelse med et generationsskifte, har stor betydning for den senere skatte- og afgiftsbetaling. I generationsskifte af ejendomsselskaber, og den underliggende faste ejendom, sker værdiansættelsen med udgangspunkt i enten værdiansættelsescirkulæret fra 1982 eller i aktiecirkulæret fra 2000.

Værdiansættelsescirkulæret har i mange år haft sit afsæt i at overdragelsen af fast ejendom skal ske til handelsværdien. Værdien kan dog også fastsættes til den offentlige ejendomsvurdering i et spænd på plus eller minus 15 % af vurderingen. Spændet er senere, i 2021, ændret til at lyde på plus-minus 20 % af den offentlige ejendomsvurdering.

Når aktiecirkulærets vejledninger anvendes ved overdragelsen af kapitalandele, tages udgangspunktet i stedet i den offentlige ejendomsværdi med et tillæg af forbedringer, der ikke er indregnet i den offentlige værdi. Der er taget stilling til en lang række konkrete sager om værdien af fast ejendom ved overdragelser i den nære gavekreds, og retspraksis er over årene formet både administrativt og ved domstolene. Retspraksis fremstår uklar som følge af de forskelligartede forhold, der lægges til grund for afgørelserne, men en række af de seneste afgørelser på området kan virke retningsgivende, om ikke andet, så i højere grad end tidligere.

Højesteret har ved en afgørelse fra 2021 principielt udtalt, at det offentlige er nærmest til at bære risikoen for tab, når den offentlige ejendomsvurdering er sat for lavt, og ikke er ajourført i en længere periode. Det må imidlertid formodes, at overdragelse af den faste ejendom i ejendomsselskaber er mere gunstig nu, end når varslede nye ejendomsvurderinger foreligger om nogle år.

Ved generationsskifte af selskaber, der i overvejende grad indkapsler passiv kapitalanbringelse, er A/B-modellen den ligefremme løsning. Modellen tager nemlig hensyn til de resultater den ældre generation har oparbejdet, og giver den yngre generation mulighed for at komme relativt billigt gennem generationsskiftet. Modellen giver mulighed for at afvikle handelsværdien via fremtidige udlodninger fra selskabet, mod en samtidig forrentning af den egentlige overdragelsessum i form af forlods udbytte, der løbende forrentes indtil det tidspunkt, hvor det er udlignet.

A/B-modellen finder fortsat sin berettigelse, men de seneste skærpselser i praksis set i afgørelser i 2019 og SKAT's efterfølgende, nye styresignal, medfører en mindre gunstig anvendelse af modellen. Den skævedelte risiko for tab kontra mulighed for gevinst skal indregnes i værdiansættelsen af kapitalandelene, når A/B-modellen anvendes. Hvilken indvirkning dette styresignal har på generationsskiftet af ejendomsselskaber, vil fremtiden vise.

Planlægningen af et generationsskifte i et ejendomsselskab, skal med de nuværende skatte- og afgiftsregler ske i god tid, hvis det er overdragerens hensigt at optimere omkostningen til betaling af avanceskatter og gave- eller boafgifter. Den høje beskatning, der følger af den manglende successionsmulighed, belaster i høj grad likviditeten og driften af virksomhederne til følge. En tidlig planlægning kan give mulighed for at afvikle en del af overdragelsessummen via gave over tid,

men der vil for store formuer i sidste ende ske en ikke-uvæsentlig afgiftsbetaling, når gave- og boafgift af formuen skal afregnes ved den ældre generations fulde overdragelse eller død.

Specialet har søgt at illustrere den konstante udvikling der sker i de anvendelige regler for generationsskifte af ejendomsselskaber. Nye afgørelser, og følgende retspraksis, principielle udtalelser og styresignaler, er med til at forme den gældende ret på generationsskifte-området, men i kombination med de særegne forhold der gør sig gældende i de enkelte sager, er det et yderst komplekst område, der altid kræver en individuel håndtering.

5 LITTERATURFORTEGNELSE

Bøger, undervisningsmateriale og pjecer

- Hansen, Lone L. & Werlauff, Erik; Den juridiske metode, 1. udgave, 2. oplag, 2016
- Serup, Michael; Generationsskifte, Omstrukturering, 2. udgave, 2012
- René Yssing Rasmussen; AAU; Valgfaget Omstruktureringer; lektion 7, diasslide 18
- Pjece fra EjendomDanmark; Løs udfordringen om generationsskifte for familieejede ejendomsvirksomheder

Direktiver, love og bekendtgørelser

- EU's fusionsskattedirektiv (direktiv 990/434/EØF)
- EU-rådets fusionsskattedirektiv (2009/133/EF af 19. oktober 2009)
- Aktieavancebeskatningsloven (ABL) – LBKG 2021-01-29 nr 172
- Boafgiftsloven (BAL) – LBKG 2015-01-12 nr 47
- Ejendomsvurderingsloven (EVL) – LBKG 2020-10-01 nr 1449
- Fusionsskatteloven (FUL) – LBKG 2021-04-23 nr 743
- Ligningsloven (LL) – LBKG 2021-08-17 nr 1735
- Personskatteloven (PSL) – LBKG 2021-06-14 nr 1284
- Selskabsskatteloven (SEL) – LBKG 2021-02-22 nr 251
- Statsskatteloven (SL) – L 1922-04-10 nr 149
- Selskabsloven (SLL) – LBKG 2021-10-11 nr 1952
- Lov 2017-08-08 nr. 683 om ændring af boafgiftsloven og forskellige andre love
- Lov 2019-12-27 nr. 1576 om ændring af aktieavancebeskatningsloven, kursgevinstloven, ligningsloven og forskellige andre love
- Lov 2019-12-27 nr. 1589 om ændring af boafgiftsloven og skatteforvaltningsloven

Afgørelser og domme

- Leur-Bloem-sagen SU 1997, 257 (EF-domstolen)
- SKM2011.501.HR (VOMA Holding-sagen)
- SKM2016.279.HR
- SKM2021.267.HR
- SKM 2018.590.HR (Kasi ApS-sagen)

- SKM2021.345.VLR
- SKM2022.3.ØLR
- SKM2006.345.LSR
- SKM2010.237.LSR
- SKM2015.284.LSR
- LSR2017.15-1996140
- TfS 1996, 899
- TfS 1997, 661
- TfS 1998, 309
- TfS 2000, 369
- SKM2003.66.LR
- SKM2003.458.LR
- SKM2004.176.LR
- SKM2004.416.LR
- SKM2005.166.LR
- SKM2007.106.SR
- SKM2007.699.SR
- SKM2007.917.SR
- SKM2007.921.SR
- SKM2008.476.SR
- SKM2008.697.SR
- SKM2011.79.SR
- SKM2015.57.SR
- SKM2015.274.SR
- SKM2016.219.SR
- SKM2019.30.SR
- SKM2019.371.SR
- SKM2021.494.SR
- SKM2021.498.SR
- SKM2021.502.SR
- SKM2020.348.SKTST (styresignal)

- SKM2021.492.SR - SKM2021.503.SR (refereret til som henvisning)
- SKM2021.529.SR - SKM2021.534.SR (refereret til som henvisning)

Cirkulærer og vejledninger

- Værdiansættelsescirkulæret
 - Cirkulære nr. 185 af 17. november 1982 om værdiansættelsen af aktiver og passiver i dødsboer m.m. og ved gaveafgiftsberegning (det oprindelige cirkulære)
 - Cirkulære nr. 9792 af 27. september 2021 (senere ændringer til cirkulæret)
- Aktiecirkulæret (TSS-cirkulære 2000-09)
 - Cirkulære 2000-03-28 nr. 45 om værdiansættelse af aktier og anparter
- Goodwillcirkulæret (TSS-cirkulære 2000-10)
 - Cirkulære 2000-03-28 nr. 44 om vejledende anvisning om værdiansættelse af goodwill
- Den Juridiske Vejledning, C.C.1.1.1; begrebet selvstændig erhvervsvirksomhed
- Den Juridiske Vejledning, C.D.6.3.4; om subjektive betingelser for en skattefri aktieombytning
- Den Juridiske Vejledning, C.D.6.3.6.1; om væsentlige ændringer, der skal anmeldes til SKAT
- Den Juridiske Vejledning, C.D.6.1.4.1; om subjektive betingelser ved spaltning

Websider m.v.

- Vurderingsstyrelsen, Skatteministeriet
 - <https://www.vurdst.dk/ejendomsvurdering/generelt-om-ejendomsvurdering/>
- Skatteministeriets skatte- og afgiftssatser for 2022
 - <https://www.skm.dk/skattetal/satser/satser-og-beloebsgraenser-i-lovgivningen/boafgiftsloven/>